

Møte onsdag den 14. november 2012 kl. 10

President: Dag Terje Andersen

Dagsorden (nr. 15)

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Øyvind Vaksdal, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Robert Eriksson vil framsette et representantforslag.

Robert Eriksson (FrP) [10:00:44]: Jeg har på vegne av representantene Vigdis Giltun, Laila Marie Reiertsen og meg selv gleden av å framsette et forslag om endringer i arbeidsmiljøloven som gir arbeidstakere mulighet til å stå i arbeid til fylte 75 år.

Presidenten: Representanten Siri A. Meling vil framsette to representantforslag.

Siri A. Meling (H) [10:01:13]: På vegne av representantene Henning Skumsvoll, Kjell Ingolf Ropstad, Borghild Tenden og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om brukerrepresentasjon i Statnetts organer, en nasjonal plan for kraftlinjer og kostnadsfordeling i sentralnettet.

På vegne av representantene Henning Skumsvoll, Borghild Tenden og meg selv vil jeg fremme et representantforslag om en fremtidsrettet nettstruktur.

Presidenten: De framsatte forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:45]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at utenriksminister Espen Barth Eide og statsrådene Ola Borten Moe og Trygve Slagsvold Vedum vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Oskar J. Grimstad.

Oskar J. Grimstad (FrP) [10:02:24]: Mitt spørsmål går til Borten Moe.

Den 8. oktober i år kom ei pressemelding frå Olje- og energidepartementet, der ein på noko kryptisk vis avlyser den lenge venta energimeldinga. Dette reagerer svært mange på, og når ein leiter etter i historikken om energimeldinga, er det eit skrekkeksempel på manglande føreseielegheit. Går vi nokre år tilbake, ser vi at statsråd

Enoksen avviste behovet for ei energimelding, medan Ås-laug Haga varsla ei stortingsmelding i 2007–2008. Så kom Terje Riis-Johansen og la Haga sitt prestisjeprojekt på hylla seint i 2008. Så snur Riis-Johansen i 2010 og varslar at ei energimelding kjem likevel, og det blei sett ned eit energiutval for å lage ein NOU. Dagens statsråd, Borten Moe, mottok energiutgreiinga i 2012, og OED legg fram status for energipolitikken, samtidig med statsbudsjettet, og kvitterer med dette ut energiutgreiinga. Med andre ord: Energimeldinga er atter ein gong avvist.

Meiner statsråden at denne mangelen på føreseielegheit er måten å behandle Noregs viktigaste næringar på, ikkje minst på bakgrunn av at vi er ein av verdas største energinasjonar, og at inntektene frå dette representerer ein tredjepart av landets inntekter – og dermed òg det velferdssamfunnet vi kjenner i dag? Det tek altså sju år og fire statsrådar frå Senterpartiet, og det står på staden kvil. Maken til mangel på handlekraft!

Er statsråd Borten Moe verkeleg komfortabel med denne fullstendig uføreseielege måten å behandle Noregs største eksportvare på, når vi ser dei endringane som skjer innanfor gass, innanfor alle dei energiformene som er viktige for landet vårt?

Statsråd Ola Borten Moe [10:04:21]: For først å avklare det siste representanten Grimstad tok opp – Norges største eksportnæring. Det regner jeg med er olje- og gassnæringen. Den har nettopp fått en bred behandling gjennom petroleumsmeldingen, som et enstemmig storting sluttet seg til i fjor.

Når det så gjelder energipolitikken, som beskrives som uforutsigbar, vil jeg ta sterkt avstand fra en sånn virkelighetsbeskrivelse. Snarere tvert imot er det en svært handlekraftig regjering, som gjennom både klimamelding, nettmelding og grønne sertifikater har lagt til rette for en svært forutsigbar energipolitikk i Norge. Den skal sikre rimelig, rettfærdig, forutsigbar forsyning, gode rammevilkår for investeringer hos produsenter og i det norske sentralnettet. Det ble langt på vei bekreftet av Energiutvalget, og jeg mener at denne regjeringen gjennom sine handlinger og sin politikk de siste årene tvert imot har lagt til rette for det vi nå ser: et historisk løft i produksjon, et historisk løft i investeringene i overføringsnettet – at vi dermed som nasjon skal ha et skikkelig, trygt og godt forsyningsnett, trygg og god strømforsyning, i tiårene som kommer.

Oskar J. Grimstad (FrP) [10:05:43]: Denne energimeldinga er jo ikkje noko som Framstegspartiet er åleine om å etterspørje. NHO spør etter ho, LO spør etter ho. Alle miljøvernorganisasjonane spør etter ho. Energi Norge spør etter ho, og alle meiner at dette er eit fundament for å nå dei klima- og miljømåla som vi som nasjon har forplikt oss på. Vi har alle registrert den interne maktkampen i Senterpartiet, der partileiar Navarsete forsøker å avsetje delar av statsråd Borten Moe sitt mannskap. Dei fleste kan naturlegvis tenkje seg bakgrunnen for det, for eg registrerer at statsråden har fått statssekretær som tidlegare var i Natur og Ungdom, til å halde seg i øyra. Då er spørsmålet: Er det slik at norsk industri – og nasjonen elles – må ak-

septere å vere offer for internkamp i Senterpartiet, eller vil no statsråden skjere igjennom og avslutte denne prosessen ein gong for alle og kome til Stortinget med ei etterlengta energimelding?

Statsråd Ola Borten Moe [10:06:45]: Jeg synes at i stedet for å komme med generell kritikk knyttet til at man ikke kommer med en energimelding, bør man i alle fall si noe om hvorfor man vil ha en energimelding – altså: Hvilke deler av norsk energipolitikk er det som ikke er lagt på plass av både regjeringen og denne salen de siste årene? Hva er manglene? Hva er utfordringene? Hva er det vi ikke har løst? Jeg vil med all respekt melde følgende, og det er at denne regjeringen nå – og gjennom hele perioden – har ført en politikk som fører til historiske investeringer, som fører til at vi nå løser mange av de utfordringene som er knyttet til manglende overføringsnett, som gjør at vi får en trygg og god og forutsigbar strømforsyning. Da er med respekt å melde energiutfordringene i denne nasjonen løst.

Presidenten: Da er det anmodet om tre oppfølgings-spørsmål – så langt – og det blir gitt anledning til det.

Første oppfølgings-spørsmål er fra representanten Ketil Solvik-Olsen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:07:50]: Jeg har hatt stor respekt for statsråd Borten Moe. Han har ført en veldig god energipolitikk, i tråd med de ønskene Fremskrittspartiet i lang tid har hatt. Nå begynner han å svikte. En stortingsmelding er et strategidokument, og vi må ikke lure oss selv til å tro at bare fordi det har vært et år som har vært vått og mildt, er de underliggende situasjonene i kraftsituasjonen bedret. Det er ikke mer et drøyt år siden vi hadde rekordhøye strømpriser, ikke minst i statsrådets hjemfylke. Da tok statsråden til orde for ganske aggressive tiltak nettopp for å motarbeide den situasjonen. Det å gi inntrykk av at han har hatt en rød tråd, en stø kurs, i energipolitikken, er i hvert fall ikke tidligere statsråder i denne regjeringen enig i. Åslaug Haga var statsråd for to statsråder siden. Hun konstaterte i forbindelse med sin boklansering at hun ikke kjente igjen den energipolitikken som i dag føres, sammenlignet med den som hun førte. Det skjer altså innenfor samme regjeringsplattform, og samme parti som styrer, at en fører en fullstendig motstridende energipolitikk. Det er grunnlaget for at vi ønsker en energimelding til Stortinget. Vil en fremme en strategimelding og legge den fram for Stortinget?

Statsråd Ola Borten Moe [10:08:59]: Vi kommer ikke til å legge fram en stortingsmelding om norsk energipolitikk utover de dokumentene vi allerede har presentert. Hvis vi ser tilbake på de siste ett og et halvt årene og ser hva som har skjedd, er det store ting regjeringen har presentert. For det første er det lagt fram en nettmelding, som klargjør forutsetningene for utbygging av sentralnettet i Norge – en viktig forutsetning for å lykkes. Stortinget har fått seg forelagt, og har ratifisert, avtalen om grønne sertifikater og fornybardirektivet, som gir Norge den høyeste fornybarandelen i hele verden – en historisk offensiv satsing.

Olje- og energidepartementet har gitt konsesjon til flere kilometer høyspentledning enn i noen annen periode tidligere, samtidig med at det gis konsesjon til et rekordhøyt antall vindkraftverk og vannkraftverk. Det går ikke an bare å peke på at man skal ha en melding. Man må også si hvorfor man vil ha en melding, og hvilke problemer det er man eventuelt vil løse. Jeg mener at dette er det ikke bare kontroll på, dette er fast, stødig styring framover.

Presidenten: Siri A. Meling – til oppfølgings-spørsmål.

Siri A. Meling (H) [10:10:04]: Energiutredningen er et veldig godt dokument, som mange mennesker og fagpersoner har lagt mye arbeid i. For Høyres del er det viktig å benytte det grunnlaget til å se fremover, ikke bare frem mot 2020, som mye av de tingene statsråden refererer til handler om, men utover 2020. Energi handler om langsiktighet. For oss handler det om hvilken posisjon Norge skal ha som energinasjon bl.a. i forhold til Europa. Det handler om hvilken posisjon vi skal ta for å utnytte mulighetsbildet for verdiskaping, teknologiutvikling osv. Derfor trenger vi etter Høyres mening en energimelding som kan gi oss disse visjonene også utover 2020. Vår konklusjon er at regjeringen på mange måter bare velger en enkel utgang ved å beskrive en situasjon, istedenfor å gripe fatt i de langsiktige utfordringene også etter 2020. Mitt spørsmål er om de interne urolighetene innad i regjeringen gjør det umulig å være visjonær innenfor energiområdet.

Statsråd Ola Borten Moe [10:11:14]: Nei, tvert imot. Jeg vil få sagt at den energipolitikken vi fører, ikke bare er god og tilfredsstillende på kort sikt, men at den framfor alt har et langsiktig perspektiv. Vi skal ha en fornybarandel på 67,5 pst. i 2020. Det er den høyeste fornybarandelen i Europa, den høyeste fornybarandelen i verden. Det peker framover, og måten å nå dette på er gjennom investeringer i nett og i produksjon, en bedre kraftbalanse og gjennom å legge til rette for mulighet for investeringer i næringsliv og produksjonsliv over hele landet. De investeringene vi gjør nå, er mer langsiktige enn veldig mange av de andre investeringene vi gjør.

Jeg er kjent med at representanten Meling har vært opp-tatt av hvilket forhold vi skal ha til resten av Europa. Jo, det er også en politikk som er lagt på plass. Gjennom de investeringene som nå gjøres i nett og overføringskapasitet til utlandet, vil Norge innta en enda sterkere posisjon hva gjelder mulighetene for reguleringskraft og merverdiskaping i det norske kraftsystemet. Det er etter mitt skjønn ingen spørsmålstejn som kan settes i norsk energipolitikk, som rettfærdiggjør en energimelding.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til siste oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:12:32]: Jeg skal gi honnør til statsråden for å ha kommet med ulike meldinger, og det er rett som han sier, han har kommet med en petroleumsmelding, det er kommet en klimamelding, og grønne sertifikater har endelig kommet på plass, selv om det

var fem–sju års utsettelse. Men Kristelig Folkepartis store visjon når det gjelder energifeltet, er å klare å se sammenhengen mellom de ulike sektorene, altså å se klimamålene, fornybar energi og olje og gass inn i en sammenheng. Det jeg opplever som den store utfordringen, er at denne regjeringen la fram en klimamelding som la opp til betydelige kutt i CO₂-utslippene, som er bra, men samtidig legger en fram en petroleumsmelding som legger opp til økte CO₂-utslipp, som ikke er bra, og som er i strid med det en vedtok gjennom klimameldingen. Da er spørsmålet: Er det det at en ikke ønsker å se dette i sammenheng, som er årsaken til at en ikke klarer å lage et dokument som tar inn over seg at det ene påvirker det andre? Det at en nettopp ikke ønsker den sammenhengen, er det det som gjør at en velger å utsette eller droppe energimeldingen?

Statsråd Ola Borten Moe [10:13:36]: For det første har Kristelig Folkeparti sluttet seg til begge disse meldingene fra regjeringen, så i den grad Kristelig Folkeparti mener at det er motsetningsforhold mellom dem, må de stort sett være i Kristelig Folkepartis eget univers, tenker jeg, for det er ikke noe motsetningsforhold mellom dem. Snarere tvert imot, her legger vi opp til et gjennomgående godt løp der de ulike sektorene integreres i hverandre. Vi skal gjøre norsk olje- og gassproduksjon stadig mer effektiv, vi skal bruke en god del mer kraft fra land for å redusere, isolert sett, utslippene fra norsk olje- og gassindustri, samtidig som vi investerer stort i overføringsnett, i produksjon og i energieffektivisering. Samlet sett er dette en sammenhengende, forutsigbar og offensiv energipolitikk.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Erna Solberg (H) [10:14:44]: Jeg tillater meg å stille spørsmål til utenriksministeren.

For en måned siden la regjeringen frem europameldingen. Den kom kanskje litt i skyggen av Nobelkomiteens utdeling av Nobelprisen, men ved fremleggelsen uttalte utenriksministeren at en samlet regjering står bak at Norge vil komme mye dårligere ut uten EØS-avtalen. Det tok da omtrent nøyaktig to timer før Klassekampen kunne starte arbeidet med å finne ut at det mente ikke store deler av regjeringen. Både SV-leder Audun Lysbakken og senterpartileder Liv Signe Navarsete sa seg uenig i uttalelsen til utenriksministeren. I tillegg kunne de meddele at de for fremtiden ikke lenger sto på det kompromisset som har ligget til grunn for den rød-grønne regjeringen, nemlig at man skal bygge på EØS-avtalen. Liv Signe Navarsete uttalte:

«Om vi fortsatt skal styre med EØS-avtalen som grunnlag er det eventuelle nye regjeringsforhandlinger og styrkeforholdet mellom partiene der som avgjør.»

Spørsmålet om en fremtidig rød-grønn regjering skal styre på EØS-avtalen, er altså utsatt. Hva synes utenriksministeren om det faktum at det nå er fullstendig uklart hva som skal være grunnlaget for en fremtidig rød-grønn regjering EU-engasjement sett opp mot disse uttalelsene? Jeg har registrert at noen i Arbeiderpartiet har hatt ganske tydelige meninger om dette, f.eks. har Martin Kolberg sagt noe som jeg mener er ganske klokt. Han har uttalt at hvis

dette fortsetter, gjør det oss «regjeringsudyktige» – med klar, tydelig adresse til SVs og Senterpartiets angrep på EØS-avtalen. Mitt spørsmål til utenriksministeren er: Er utenriksministeren enig med Martin Kolberg?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:16:45]: Regjeringen la, som representanten Solberg helt riktig sier, for ca. én måned siden fram en god og grundig melding om Norges forhold til EU gjennom EØS-avtalen og de andre avtalene. Den bekrefter regjeringens syn på at EØS-avtalen har tjent oss meget godt. Det har gått bra i landet og med norsk økonomi etter at vi sluttet oss til EØS-avtalen, og regjeringen regjerer på grunnlag av EØS-avtalen. Den NOU-en som ble utarbeidet av professor Sejersted om Norges forhold til EU, bekreftet igjen at Norge er det landet i verden som er mest med i EU uten å være med i EU, og at vi har et svært nært og bredt samarbeid, som ingen andre ikke-medlemsland har på samme måte som oss, innenfor økonomi, justispolitikk og forsvars- og sikkerhetspolitikk.

Vi ga en redegjørelse i går her i salen om vår europapolitikk, som altså er regjeringens europapolitikk. Det er helt uaktuelt for Arbeiderpartiet å være i en regjering som går bort fra EØS. Det eneste alternativet til EØS ville vært medlemskap i EU, og som kjent står det ikke på dagsordenen. Men så er det jo slik at når man går inn i forhandlinger om en ny regjeringserklæring, etter at vi har vunnet valget til høsten, vil partiene gå inn i de forhandlingene med sine primærstandpunkter. Hvis vi mot formodning skulle få en annen regjering her i landet, aner det meg at også de partiene som ville utgjøre den, ville ha noen standpunkter man ville måtte forhandle om før man kom til en regjeringserklæring. Det er faktisk ganske naturlig, og derfor ligner våre formuleringer på EØS i Soria Moria og regjeringsplattformen fra 2009 ganske mye på de formuleringene som f.eks. var i Sem-erklæringen i sin tid, og som var produkt av en tilsvarende type avstemming mellom partier som er både for EU, for EØS og mot EØS.

Erna Solberg (H) [10:18:45]: Jeg synes det var et veldig oppklarende svar. Det betyr at det som var det avklarte grunnlaget før valget for de rød-grønne partiene i 2005, ikke lenger er «et avklart grunnlag før». Jeg kan, tror jeg, på vegne av de fire partiene som sitter i opposisjon, og som ønsker en borgerlig regjering, si at EØS-avtalen kommer vi til å stå på i fellesskap. Jeg tror ikke det er noe problem. Den viktigste tilknytningen til Europa er avklart, oppgjort og ferdig. Det betyr at det er et mer avklart standpunkt på borgerlig side enn det er på regjeringens side om dette spørsmålet.

Men det var ikke det jeg egentlig spurte om. Det jeg spurte om, var forholdet til Martin Kolbergs uttalelse, hvor han altså sier at SVs og Senterpartiets angrep på EØS-avtalen rett og slett bare må slutte, for hvis dette fortsetter, gjør det oss «regjeringsudyktige». Er det ikke det vi har sett i en rekke saker, at denne regjeringen ikke klarer å påvirke og utvide handlingsrommet, for den klarer ikke å avklare viktige spørsmål før EU fatter beslutningen? Da blir vi sittende med å si ja eller nei, veto eller ikke veto, fremfor å ha laget nasjonale tilpasninger.

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:19:53]: Jeg har forståelse for representanten Solbergs ønske om å så tvil der det er lite grunnlag for å finne tvil, men jeg vil minne om at vi nå har styrt i over syv år. I den perioden har integrasjonen i Europa fortsatt med full styrke. Vi overtok f.eks. et problem som den forutgående regjeringen ikke hadde løst, nemlig deltakelse i Det europeiske forsvarsbyrået, EDA. Etter ca. ett år ved makten lyktes vi å få Norge inn i EDA, og vi er nå en av de største bidragsyterne i absolutte tall til det samarbeidet.

Også på en rekke andre områder har denne regjeringen videreført en tett og god integrasjon i Europa – som representanten Solberg og jeg er enige om er veldig viktig også i fremtiden – og det er et massivt flertall i denne sal for EØS-avtalen. Det tror jeg det faktisk uansett vil være, uavhengig av øvrig utfall av valget neste høst.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Peter Skovholt Gitmark.

Peter Skovholt Gitmark (H) [10:21:05]: Da Stortinget behandlet europameldingen i 2006, var det tverrpolitisk enighet om at man måtte tidlig inn i prosesser – dette for å påvirke.

Nå ser en i eksemplet fornybardirektivet at Europas fornybarstormakt, Norge, sitter på gangen, sitter utenfor, er passiv i forhandlingene, kommer inn svært sent, og EU vedtar et direktiv uten å ta hensyn til Norge. Det samme så vi da Norge var passiv i forhold til kompensasjon for påslag i kraftprisen som følge av EUs klimavotemarked.

Det vi ser, er at Norge kommer med få innspill, og vi kommer med innspill sent. Vi er ikke den pådriveren som vi burde ha vært, vi sitter passivt og venter, og vi venter så lenge at vi til syvende og sist har ett svar som må gis: ja eller nei.

Er vi ikke allerede regjeringsudyktige i europapolitikken?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:22:07]: La meg først vise til den samme utredningen fra Sejersted-utvalget, som vel gir et rimelig objektivt svar på det siste. Det har altså vært en omfattende tilpasning til EU også de siste syv årene. En rekke direktiver er implementert, vi har gått inn i nye samarbeidsprosjekter som ikke var der da vi overtok i 2005, og NOU-en har vel egentlig ikke avklart noen betydelig forskjell i tilnærmingen til dette mellom den regjeringen som har sittet i de siste syv årene, og før det, når gjelder grad av integrering i EU eller vilje til å gå inn i EU.

Det er riktig at for å maksimere den innflytelsen vi tross alt har, all den tid vi tilpasser oss EU uten å være medlem, trenger vi å være tidlig til stede i prosessene. Vi trenger å velge våre slag, og vi må bestemme oss for hva som er viktig for oss. Det er hovedbudskapet i den meldingen vi nettopp har lagt fram, og var også hovedbudskapet i min omfattende redegjørelse til Stortinget om dette i går.

Presidenten: Karin S. Woldseth – til oppfølgings-spørsmål.

Karin S. Woldseth (FrP) [10:23:19]: Jeg kan bekrefte det representanten Solberg sier om at i hvert fall for Fremskrittspartiet, sammen med Høyre, står EØS-avtalen fast. Som utenriksministeren er kjent med, er Fremskrittspartiet en sterk tilhenger av det europeiske markedets fire friheter og Norges deltakelse i dette markedet gjennom EØS-avtalen.

Ser utenriksministeren at regjeringens motstand mot ulike direktiver, f.eks. postdirektivet, kan skade Norge og det norske næringslivets deltakelse i det indre markedet?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:23:59]: Jeg vil begynne med å si at også jeg og det partiet jeg representerer, er sterkt tilhenger av de fire friheter. Vi er med i en regjering som nettopp har sagt at de fire friheter som helhet er viktig for norsk økonomi, og at det skal vi bygge videre på. Der hvor vi kanskje er uenige, er i den forestilling som enkelte i opposisjonen prøver å skape, om at for å være med må man være servil og tilpasse seg alt som kommer, at det ikke er noe rom for å stå opp for norske interesser. Vi hadde jo en meget tydelig dokumentasjon på det i går, da det var et massivt kjøp mot at vi hadde økt toll på noen få oster fra EU. Det var altså en katastrofe og nærmest grunnlag for at vi skulle måtte gå ut av hele avtalen – tilsvarende for postdirektivet.

Det er et handlingsrom, og vi har beskrevet i meldingen hvordan det handlingsrommet kan utnyttes bedre enn man har gjort, men også inspirert av at vi faktisk ser at vi har tatt reservasjon på postdirektivet. Det har, slik jeg har kunnet observere, ikke ført til noe sammenbrudd i Norges samvirke med EU.

Presidenten: Dagfinn Høybråten – til oppfølgings-spørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:25:10]: Denne runden om EØS-avtalens stilling i Stortinget og i ulike regjeringsalternativer har vært meget avklarende. Utenriksministeren var ualminnelig klar i sitt svar til representanten Erna Solberg da han sa at det var helt uaktuelt for Arbeiderpartiet å sitte i en regjering som ikke legger EØS-avtalen til grunn. Jeg kan bare bekrefte det representanten Solberg sa om eventuelle alternative regjeringers holdning til det samme spørsmål.

Men på tross av denne klarhet fra Arbeiderpartiet og utenriksministerens side foregår det altså en intens aktivitet for å reise spørsmålet om alternativer til EØS-avtalen, om utmelding av EØS og en eller annen diffus tanke om en handelsavtale som ingen vet hva er for noe. Det foregår først og fremst i den rød-grønne leiren, det foregår i to av tre regjeringspartier, og det foregår i Landsorganisasjonens ulike ledd.

Mitt spørsmål til slutt er: Vil utenriksministeren sørge for at det blir en klarhet tvers igjennom hele det rød-grønne laget?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:26:20]: Jeg føler meg ganske trygg på at EØS-avtalen står meget solid i denne sal og i norsk politikk, og at den vil klare seg godt

inntil vi eventuelt tar en ny diskusjon om medlemskap i EU.

Jeg skjønner at opposisjonen er bekymret for at en viss debatt skal kunne rokke ved det, og at man derfor helst vil feie enhver debatt under teppet, slik at vi alle trygt og stille bare kan sitte rolig i båten og ikke forvirre andre. Jeg er ikke bekymret. Jeg opplever fagbevegelsen som solid støttespiller når det gjelder vårt arbeid mot EØS. Jeg har respekt for at det i fagbevegelsen har vært reist spørsmål om konsekvensene av enkelte utspill og direktiver når det gjelder regelsettet i arbeidslivet. Derfor sier vi at det vi særlig skal bruke vårt handlingsrom til, er å sørge for å opprettholde bærebjelkene i forhandlingsmodellen – i streikeretten og hvordan arbeidslivet er organisert. Men det skal vi gjøre innen rammene av EØS-avtalen, ikke gjennom å lete etter alternativer til EØS-avtalen.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:27:46]: Også dette spørsmålet er til utenriksministeren.

Den siste tiden har vi vært vitne til en alarmerende utvikling i Midtøsten. Opprøret mot Assad-regimet har kostet nærmere 40 000 liv. Det er 400 000 mennesker som har flyktet fra Syria, 1,2 millioner mennesker er internt fordrevet, og de siste dagene har vi sett en utvikling som drar Israel inn i konflikten. De palestinske raketangrepene mot Israel har foregått over lang tid, men de er kraftig intensivert de siste dagene. Angrepene lørdag, søndag og mandag er de mest alvorlige og omfattende på én dag siden den israelske krigføring mot Gazastripen rundt 2008–2009.

På Golanhøyden har israelske styrker for første gang siden 1973 besvart syrisk ild. Skulle Israel bli dratt inn i kamphandlinger i Syria, ville dette føre situasjonen til et helt nytt nivå. Både Israel og Syria er militære stormakter i regionen. De har sterke luftvåpen og et stort arsenal av tanks, missiler og andre våpen. Samtidig har det over tid også vært alvorlige trefninger på grensen mellom Tyrkia og Syria.

Situasjonen er nå så spent og har et så farlig potensial at man rundt omkring i alle hovedsteder i den vestlige verden diskuterer hva man kan gjøre for å dempe spenningen i området. Jeg vil gjerne høre utenriksministerens vurdering av den siste utviklingen i situasjonen og vite hva Norge gjør, og tenker å gjøre, alene eller sammen med andre.

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:29:38]: Jeg vil først takke representanten Høybråten for et meget viktig spørsmål om kanskje den største krisen vi gjennomlever akkurat nå, og fullt ut dele hans virkelighetsbeskrivelse. Det er ikke bare en dyp tragedie i Syria, men det er en konflikt som truer freden i regionen.

Når det gjelder raketangrep mot Israel, så har vi meget tydelig sagt at de selvfølgelig er totalt uakseptable. Vi anerkjenner Israels rett til å forsvare seg. Vi minnet om, som vi alltid gjør, at svaret må være proporsjonalt og legitimt, men at Israel naturligvis har rett til å forsvare seg mot den type angrep inn mot israelsk jord.

Når det gjelder Tyrkia, har jeg lyst til å understreke at

jeg tror det vi har sett demonstrert de siste ukene, er at NATO virker, fordi Tyrkia valgte, i stedet for en kraftig militærreaksjon, å gå til NATO-rådet, be om en solidaritetserklæring som de fikk fra alle, inkludert oss, om at vi sto samlet bak Tyrkias sikkerhet. Det ser ut til å ha hatt en viss dempende effekt på den eskaleringen, men jeg er vel så bekymret for f.eks. utviklingen inn mot Libanon. Alt dette illustrerer betydningen av å få gjort noe med selve konflikten, og som jeg tror alle i salen vet, så er ikke dette bare en borgerkrig, det er også et generaloppgjør mellom persisk og iransk versus arabisk innflytelse i regionen. En rekke land er involvert direkte, på begge sider av konflikten, og den er mye mer enn bare et internt oppgjør.

Vi har konstatert med tilfredshet at det nå skjer en viss samling av opposisjonen, og gitt uttrykk for at vi ser det nye nasjonalrådet som en legitim representant for det syriske folk. Det er et framskritt fordi opposisjonen har så langt vært dypt splittet, og forsøkene på å samles er viktige. Det gjør det lettere å forholde seg til dette. Til slutt vil jeg si at Norge er en stor bidragsyter på den humanitære siden gjennom både FN-systemet og humanitære organisasjoner til dem som er rammet i Syria, og utenfor.

Presidenten: Dagfinn Høybråten – til oppfølgingsspørsmål.

Dagfinn Høybråten (KrF) [10:31:47]: Jeg takker utenriksministeren for svaret. Jeg vil gripe fatt i ett element i det.

På mandag ble det ifølge NRK skutt 119 raketter fra Gaza mot sivile mål i Israel, byer som Sderot hvor folk lever sitt hverdagsliv. Jeg besøkte selv den byen for en tid tilbake. De lever i daglig, konstant frykt for når neste angrep vil komme, og om de vil bli rammet neste gang. Her er det altså snakk om angrep som ensidig rammer sivile mål. Så sier utenriksministeren at Israel har rett til å forsvare seg, forsvare sine grenser, og det er vi helt enige i. Men mottiltakene må være proporsjonale, det er det vanskelig å være uenig i, men det er veldig fristende å spørre utenriksministeren: Hva er proporsjonale mottiltak mot 119 raketter på én dag inn mot sivile mål i Israel?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:32:50]: Enhver stat må handle i tråd med internasjonal humanitærrett og øvrig rettsgrunnlag. Det betyr at angrep mot militære mål, f.eks. dem som avfyrrer missiler, er legitimt. Skade på sivile i nærheten er ikke legitimt, i hvert fall hvis det kan anses på noen måte å være tilsiktet, at man ikke har tatt tilstrekkelige forholdsregler for å unngå det. Det har jo også i motreaksjonene gått både militære og ikke-militære mål på Gaza-siden.

Men det må ikke være noen tvil om at aggressoren her er grupperinger i Gaza og offeret er Israel, som har blitt utsatt for dette missilangrepet, og det har jeg gitt tydelig uttrykk for i mine kommentarer til dette.

Presidenten: Det blir gitt anledning til fire oppfølgingsspørsmål – først Hans Olav Syversen.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:33:50]: Jeg syntes det var en grei avklaring av hva utenriksministeren legger i «proporsjonalt», for i den norske debatten får man jo av og til inntrykk av at når Israel skal reagere, så bør man nøye seg med en skriftlig henvendelse om man vennligst kunne slutte å skyte disse rakettenes. Det har vært ensbetydende med proporsjonalt, ikke minst fra mange i den rød-grønne leir. Det må også være et tankekors at det er de palestinske selvstyremyndighetene på Vestbredden som kjemper mot Hamas-styret i Gaza, og at det er denne staten som nå søker om en slags opphøyet status i FN. Norges reaksjon på det må være et tankekors i lys av den siste utviklingen.

Men mitt spørsmål går på Syria og nasjonalrådet. Ser utenriksministeren en positiv utvikling mot at dette faktisk kan bli et råd som kan utgjøre en legitim opposisjon?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:34:59]: Til spørsmålet om nasjonalrådet, så er det jo vårt håp at denne grupperingen vil framstå som såpass bred, såpass samlet, at vi kan komme fram til en situasjon hvor dette er forhandlingsmotparten. Vi er ikke rede til å si at det er den eneste representanten for det syriske folk, det vet vi rett og slett ikke nok om. Jeg har bl.a. merket meg at samtlige deltakere i dette rådet er menn, og forsøkene på å få med kvinner har ikke lyktes. Det er også andre grunner til å stille spørsmål ved om dette representerer helheten i opposisjonen, men vi har kommet et skritt videre, og det er bra.

Så til kommentaren om Gaza og Vestbredden: Det må ikke være noe tvil om at de palestinske selvstyremyndighetene ikke kan gis noe ansvar for disse raketangrepene, de kommer altså fra et område der de ikke har reell kontroll, og det er definitivt heller ikke i deres interesse at dette skjer. Det påvirker naturligvis den mer dype, underliggende konflikten på en negativ måte, også sett fra deres side, så at det skulle påvirke en eventuell stemmegivning, det skjønner jeg ikke helt sammenhengen i.

Presidenten: Peter N. Myhre – til oppfølgingsspørsmål.

Peter N. Myhre (FrP) [10:36:18]: Jeg tror det er mange som er enige med meg når jeg sier at regjeringen er utydelig når det gjelder Midtøsten-konflikten, og kanskje litt ensidig. Norge pøser altså ut enorme beløp i u-hjelp til den palestinske siden i konflikten. Når det gjelder Israel, er det ikke veldig lenge siden en av regjeringens statsråder, den gang finansminister Kristin Halvorsen, tok bladet fra munnen og regelrett foreslo en boikott av staten Israel.

Spørsmålet mitt er: Hvorledes vurderer utenriksministeren disse tingene, og hva vil utenriksministeren gjøre for å presentere en strategi for et balansert norsk syn på konflikten i Midtøsten?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:37:14]: Det overrasker meg at vi er utydelige i Midtøsten-konflikten. Det kan jo være at forklaringen er at vi har et annet syn på Midtøsten-konflikten, men det er kanskje noe annet enn utydelighet. Jeg kan prøve å oppklare hva vi mener.

Vi mener at Israel og Palestinas folk er best tjent med

en tostatsløsning. Det er et standpunkt vi deler med den israelske regjeringen, den amerikanske regjeringen, med de palestinske selvstyremyndighetene og stort sett alle andre i verden etter Oslo-avtalen, at målet er en tostatsløsning. Så har vi har påtatt oss å koordinere den internasjonale bistanden til de palestinske selvstyremyndighetene, noe bl.a. Israel gjentatte ganger har uttrykt at de er glad for. Jeg ledet selv AHLC-møtet, altså møtet i giverlandsgruppen, hvor vi var meget opptatt av at vi nå må klare å holde de palestinske institusjonene levende en stund til, til vi får en ny politisk prosess i gang. Jeg er dypt bekymret for at vi nå ser slutten på troen på at det blir mulig å få til en tostatsløsning. Det er verken i Israels eller Palestinas interesse. Det er grunnlaget for vår innsats.

Presidenten: Ivar Kristiansen – til oppfølgingsspørsmål.

Ivar Kristiansen (H) [10:38:28]: Jeg vil først slå fast at jeg er svært glad for at utenriksministeren nå i dag omsider fastslår at Israel har en legitim rett til å drive selvforvar.

Men i mellomtiden driver altså Assad-regimet med sine brutale voldshandlinger, som representanten Høybråten har beskrevet, måned etter måned. Vi har sett at etter hvert har en nasjon som Frankrike, Den arabiske liga og Golfstatene gått til anerkjennelse av koalisjoner og opposisjonen som de legitime representanter for det syriske folk. Til NRK sier utenriksminister Espen Barth Eide at det er viktig at verdenssamfunnet står mest mulig samlet i denne situasjonen. Denne litt nølende uttalelsen, kan det tyde på at vi fortsatt må vente på Iran, på Kina, på at Russland bestemmer seg for action?

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:39:33]: Jeg har sagt tidligere og så sent som for noen minutter siden, at vi er glade for at det nå ser ut til å bli en samling av opposisjonen, fordi ett av mange problemer i Syria er at det har vært veldig mange grupper. Noen salafister og ulike retninger innenfor islam har brukt anledningen til å fremme sitt syn. Det er ikke noe problem å ta avstand fra Assad, men det er ikke sikkert verken Kristiansen eller jeg i utgangspunktet deler alle målene til alle deler av opposisjonen i dagens Syria. Det tror jeg man får mer og mer klart for seg jo mer man ser på den. Derfor er det viktig med en samling.

Vi har sagt at dette er viktig, vi ønsker det velkommen, det er en legitim representant. Vi er ikke i dag klar til å si at det er den eneste legitime representanten. Det betyr ikke at regimet er legitimt, men det betyr at vi altså ikke har den fulle oversikten. Jeg registrerer at ett land i Europa, Frankrike, har sagt at de vet at dette er den eneste legitime representanten. Vi er ikke der. Jeg tror det kan være bra at vi står på en norsk tradisjon for at vi anerkjenner stater og ikke regjeringer, men at vi også gir uttrykk for vårt syn på at dette er bra.

Presidenten: Trine Skei Grande – til oppfølgingsspørsmål.

Trine Skei Grande (V) [10:40:50]: Jeg er enig med utenriksministeren i at det er viktig at vi har fått en samling – det kan se ut som en samling – av opposisjonen i Syria, men vi står likevel overfor en veldig kritisk situasjon menneskerettslig. Vi er i en kritisk situasjon når det gjelder at det er en konflikt som lett kan spre seg i et veldig vanskelig område, som vi ser på de angrepene som er mot Israel, det vi har sett mot Libanon, det vi har sett mot Tyrkia. Dette kan fort spre seg i et lettantennelig politisk område. Vi ser også at overgrepene mot sivilbefolkninga kan være så store at vi begynner å nærme oss den grensa som jeg mener at også verdenssamfunnet kan ha når det gjelder hva vi skal tåle å se før vi skal bry oss om de menneskene som blir utsatt for disse overgrepene.

Mitt spørsmål er: Hvor går utenriksministerens grense for når det internasjonale samfunnet må samle seg om å bry seg? For dette kan antenne omverdenen, dette kan antenne Syria, men det kan også antenne oss når ekstreme grupper får grobunn.

Utenriksminister Espen Barth Eide [10:41:56]: Jeg deler representanten Skei Grandes beskrivelse av virkeligheten. Jeg mener at den grensen for lengst er passert. Det er lenge siden dette ble for alvorlig til å bli overlatt til seg selv. Derfor er det uhyre viktig at verdenssamfunnet tar ansvar og gjør noe med det. Det var også hovedpoenget i mitt innlegg på FNs generalforsamling at vi forventer at Sikkerhetsrådets medlemmer nå klarer å komme ut av det dødvanne de har vært i, og ta det ansvaret som tilligger dem. Jeg mener at det vi gjør nå – både med å støtte opp om opposisjonsgrupper, det med omfattende humanitær innsats og det med at vi ser på hvordan vi kan skjerme naboland mot eskalering – alt sammen inngår i det.

Hvis noen hadde hatt en universalnøkkel med hvilken man kunne ordne problemet, hadde jeg gått inn for den med en gang, men det er altså ingen som har lagt en slik på bordet. Det er f.eks. ingen vestlige land – ingen – som har tatt til orde for en intervensjon i Syria, nettopp fordi man har gått igjennom de mulige opp- og nedsider ved det. Så p.t. er det ikke noe slikt forslag å forholde seg til. Det Russland og Kina har stemt mot, er helt andre ting enn det.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:43:20]: Jeg vil få lov til å stille et spørsmål til landbruks- og matministeren.

Vi ser at debatten fortsatt går knyttet til omleggingen av importvernet for landbrukssektoren. Bare la meg slå fast helt innledningsvis: Den omleggingen anser jeg ikke for å være i strid med WTO-avtalen, så jeg stiller ikke spørsmål om lovligheten ved å gå fra kronetoll til prosenttoll. Så la oss legge den debatten bak oss.

Mitt spørsmål til statsråden er hvorvidt det er fornuftig det forslaget som regjeringen har lagt på bordet i forbindelse med budsjettet for neste år, når man går fra kronetoll på disse feltene: biffer og fileter av storfekjøtt, der man ønsker en prosenttoll på 344 pst., hele og halve lammeslakt, hvor ønsker man en prosenttoll på 429 pst., og for faste og halvfaste oster 277 pst. Reaksjonene har ikke uteblitt.

Danskene har uttrykt at Norge på dette feltet er arrogant og usolidarisk. Vi har sett kraftige reaksjoner fra enkelte innenfor EU-systemet på dette feltet. Vi har sett at næringsmiddelindustrien er bekymret for produksjonen, fordi det bl.a. innenfor lam omfatter hele og halve slakt. Vi har sett en fiskerinæring som er meget bekymret over framtidig fiskeeksport. Per i dag eksporterer Norge 35 millioner måltid mat i form av fisk hver eneste dag. Vi skal også forhandle om sideavtaler som ikke er omfattet av det kvotebaserte, bl.a. med EU, som da kan rammes av motreaksjoner fra den siden. I tillegg har regjeringen selv i statsbudsjettet lagt opp til at denne saken har nullproveny. Da er spørsmålet mitt til statsråd Slagsvold Vedum: Er det verdt det?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:45:32]: Svaret på det er ja.

Harald T. Nesvik (FrP) [10:45:39]: Det synes jeg var interessant. Jeg skal bare få lov til å gi statsråden anledning til også å begrunne sitt ja, for alle andre ute er bekymret. Statsrådets partifelle Per Olaf Lundteigen uttalte i Nyhetskanalen i morges at undertegnede bare var opptatt av forbruker, forbruker og forbruker, som han sa. Ja, vi er også opptatt av forbrukerne, for det er de som må betale regningen i siste omgang. Da lurer jeg på om også statsråden er litt bekymret for forbrukerne knyttet til det som har med prisnivået og utvalget å gjøre, og ikke minst for fiskeeksportørene.

Jeg håper i hvert fall at statsråden denne gangen kan ta seg litt tid til å begrunne sine standpunkt, slik at de som sitter og ser statsråden på TV og andre kanaler, kan bli beroliget for at dette ikke får de konsekvensene som næringen frykter, og som også svært mange andre frykter.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:46:43]: For meg er det naturlig å svare på spørsmål. Spørsmålet var om jeg var villig til å innføre prosenttoll, og da svarte jeg ja på det.

Men hvorfor gjør vi dette? Jo, fordi det er ca. 50 000 årsverk i norsk landbruk rundt omkring i hele Norge. Det er ca. 40 000 som jobber i norsk næringsmiddelindustri. Det forundrer meg at ikke representanten Nesvik er litt mer opptatt av næringsmiddelindustrien i sitt eget fylke og landbruket i sitt eget fylke. Hvis vi ikke hadde hatt et tollvern for f.eks. faste oster, og det hadde blitt faset ut av norsk landbruksproduksjon, kunne all melkeproduksjon på Vestlandet og i Nord-Norge blitt lagt ned, for da hadde vi ikke trengt produksjon på Vestlandet og i Nord-Norge. Grunnen til at vi gjør den tollendringen, er at vi ønsker et levende landbruk, vi ønsker en levende næringsmiddelindustri, og vi ønsker det over hele landet.

For regjeringen er det naturlig å se på hva som er i norske interesser – hvordan kan vi stå opp for det norske landbruket, hvordan kan vi stå opp for den norske næringsmiddelarbeideren, hvordan kan vi stå opp for den norske næringsmiddelindustrien? Det forundrer meg at ikke Fremskrittspartiet også ser hva som tjener norske interesser, og ikke hva som tjener danske interesser.

Presidenten: Det er så langt anmodet om to oppfølgingsspørsmål, og det blir gitt anledning til det – først representanten Per Roar Bredvold.

Per Roar Bredvold (FrP) [10:48:03]: For Fremskrittspartiet er landbruket en viktig del av vår politikk, på lik linje med bl.a. resten av vår næringslivspolitik. Men i tillegg ser også Fremskrittspartiet på forbrukerperspektivet. Fremskrittspartiet ønsker at Norges befolkning skal få muligheten til å velge mellom et stort utvalg av forskjellige typer matvarer til en rimelig og konkurransedyktig pris.

Statsråden bor i et fylke som grenser til Sverige. Ikke vet jeg hvor mye og ofte statsråden er og handler, og ikke har jeg noe med det heller, men jeg tror at statsråden registrerer at vi har en grensehandel på ca. 11,5 mrd. kr, som tilsvarer et tap av ca. 10 000 norske arbeidsplasser. Denne grensehandelen skyldes ikke bare lavere priser generelt, men at man i Sverige ofte også har et bredere og mer spennende vareutvalg.

Mitt spørsmål til statsråden blir da: Unner ikke den rød-grønne regjeringen med landbruks- og matministeren i spissen den norske befolkningen muligheten til å velge blant et bredt sortiment av både norske og utenlandske matvarer, men vil heller tenke på toll og avgifter for å skjermes norsk landbruk?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:49:10]: Det er nettopp det vi gjør. Hvis vi ikke hadde hatt et tollvern, hvis vi ikke hadde hatt en budsjettstøtte, hadde det ikke vært mulig å ha et bredt utvalg av norske kvalitetsprodukter. Skal vi klare å få fram de unike smakene, er vi avhengig av å ha et volumproduserende landbruk i bønn. Det er der de ulike spesialitetene kommer fra.

Det forundrer meg at en representant fra Hedmark ikke er mer bekymret for de 2 193 menneskene som jobber i næringsmiddelindustrien i vårt fylke. Vi hadde ikke hatt noen næringsmiddelindustri i Hedmark hvis vi ikke hadde hatt et landbruk. Hele bakgrunnen for at vi har en næringsmiddelindustri, er nettopp at vi har råvarer å kjøre inn i næringsmiddelindustrien.

Jeg var i et annet grensefylke for et par ukers tid siden, i Østfold, i indre Østfold. Der skulle Nortura investere i et nytt slakteri til 600 mill. kr, og det skulle, når det var full kapasitet, ha 800 ansatte.

Det å ha et landbruk er enormt avgjørende for vår egen beredskap, men det er også veldig avgjørende for veldig mange og for verdiskaping ikke minst i fylker som Hedmark, Østfold og andre distriktsfylker.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:50:22]: For å være litt uærbødig: Jeg er ikke alltid sikker på – i hvert fall når man ser i handlekurven – at det er det brede utvalget som interesserer alle forbrukerne. Det er vel ofte det kvantitative utvalget som gjør det, etter det jeg har sett, men det får være en annen sak.

Vi er enige med landbruksministeren i at vi trenger å

verne om vårt eget landbruk. Det har stor betydning for distriktene, og det er en stor sammenheng her – som også landbruksministeren peker på – mellom landbruket og annen industri: næringsmiddelindustrien. Tollvern er derfor et viktig virkemiddel. Like fullt må jeg spørre, med det som utgangspunkt: Den listen på oster som kom i budsjettet – hvordan ble den til?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:51:22]: Hele poenget med den tollendringen vi her har gjort, er å sikre at vi skal ha et landbruk rundt omkring i hele Norge, det er å sikre at vi skal høste av de unike gressressursene og de unike ressursene vi har rundt i landet vårt, og det er å sikre norsk næringsmiddelindustri – slik at vi skal ha levende bygger.

Vi har også et annet mål i landbrukspolitikken og matpolitikken. Det er å sikre bredest mulig mangfold i norsk dagligvarehandel. Da ga vi det oppdraget til våre faglige myndigheter: å se på såkalte faste og halvfaste oster, som ikke hadde noen betydning for det norske volumet. Vi skulle sikre at vi hadde et fortsatt godt mangfold, og den måten tollendringen er gjort på, gjør at mangfoldet av både norske og utenlandske oster i norske ostedisker kan øke.

Presidenten: Svein Flåtten – til siste oppfølgings-spørsmål.

Svein Flåtten (H) [10:52:26]: Når man lytter til argumentasjonen til landbruksministeren, er det en rent proteksjonistisk argumentasjon. Han nevner ikke med et eneste ord at dette angår avtaler vi har med andre land, som har med vår internasjonale anseelse å gjøre. Akkurat det samme sa landbrukskommisæren i EU da Slagsvold Vedum møtte ham i forrige uke. Han uttrykte at han var ekstremt skuffet over de proteksjonistiske holdninger som lå i vedtaket som ble gjort her hjemme. Vår landbruksminister møtte dette på gangen utenfor nærmest med et skuldertrekk og mente at det ikke var noe nytt.

Regjeringen – ved Slagsvold Vedum og utenriksministeren – har gått i spissen for å si at det er norsk presse, og ikke minst Høyre, som har skapt reaksjonene i EU. Fikk landbruksministeren et annet inntrykk da han møtte EUs landbrukskommisær, når det gjelder deres reaksjoner?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:53:31]: Jeg hadde en veldig god og nyttig dag i Brussel, og et av hovedtemaene under dagen i Brussel var loven om god handelskikk. Der har vi ført en aktiv europapolitikk, og EU-kommisjonen ønsket å få våre innspill. Det må jo glede Høyre at vi fører en aktiv og oppsøkende europapolitikk.

Det var også derfor jeg reiste ned dit. Det var ikke EU-kommisjonen som hadde bedt meg om å komme, det var jeg som ba om å få komme, for å forklare hvorfor vi gjør de tollendringene vi gjør, hvorfor vi mener det rett, og hvorfor vi mener det er i norsk interesse.

Det er også et faktum at det norske folket sa nei til EU i 1994, og takket være det norske folket har regjeringen et handlingsrom – et avtalefestet handlingsrom. Det handlingsrommet velger denne regjeringen å bruke, og så mer-

ker vi oss at en regjering som Høyre vil være en del av, ikke ville valgt det samme handlingsrommet. Folket i valg får vurdere hvilken regjering de ønsker å ha.

Presidenten: Vi går da til dagens siste hovedspørsmål.

Svein Flåtten (H) [10:54:29]: Takk, det er derfor jeg blir stående.

Jeg oppfatter at landbruksministeren – han kan også bli stående, for den sakens skyld – har benyttet anledningen i Brussel til å snakke om noe annet enn denne saken, og at han heller ikke vil svare meg på spørsmålet om hva som var reaksjonene i EU. Jeg er glad for at han ikke benytter anledningen her til å legge skylden på norsk presse og Høyre for å ha dratt opp denne saken.

Landbruksministeren har tidligere i dag snakket om matvareindustrien og hvor viktig tolløkningene er for den. Men faktum er at matvareindustrien er avhengig av sine kostnader, og et økt rom for prisøkninger gjør at deres konkurransekraft blir svakere. Regjeringen har ikke norsk matindustri i ryggen, fordi den vil få sin konkurransekraft svekket ved at bearbejdede varer som importeres til Norge, vil få en sterkere konkurransemessig posisjon, når norske råvarer – som brukes i tilsvarende produkter – blir dyrere. Det er et faktum, og det bør landbruksministeren ta inn over seg.

Landbruksministeren har en mulighet til også å redusere tollene, selv om jeg skjønner at det ikke står øverst i hans ordbok. Det er nemlig slik at det finnes en rekke landbruksprodukter som norsk matvareindustri bruker, som ikke produseres i Norge. Det gjelder tørket eggehvite – jeg må ta frem manuskriptet – modifisert stivelse og frysetørket kjøtt. Dette produseres ikke i Norge, men det er en betydelig importtoll på det. Det reduserer matvareindustriens konkurransekraft med faktisk ganske mange millioner kroner i året.

Vil Slagsvold Vedum gjøre noe med den situasjonen?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:56:38]: Regjeringen har lagt fram til behandling i Stortinget den tolltariffen vi mener er rett, så får Stortinget diskutere om dere støtter det eller ikke. Så vidt jeg husker hadde ikke Høyre noe alternativt forslag på tolltariffen i fjor, så får vi se om dere har alternative forslag på tolltariffen i år. Det står dere fritt å ha, men vi har lagt fram det forslaget vi mener er rett.

Vi har også en råvarekompensasjonsordning, den såkalte RÅK-ordningen, der vi skal kompensere for råvareulemper som norsk næringsmiddelindustri har sammenlignet med utenlandsk næringsmiddelindustri.

Men det grunnleggende – som jeg ikke klarer å forstå at næringspolitisk talsmann Svein Flåtten ikke ser – er at hvis du ikke har norske råvarer, vil du ikke ha en norsk næringsmiddelindustri. Jeg ser at representanten Ingjerd Schou er i salen, og da jeg var i hennes valgdistrikt og jeg møtte fabrikkjefen på Hærland, sa han at det selvfølgelig er slik at hadde vi ikke hatt kylling- og kalkunproduksjon i Norge, hadde vi ikke hatt fabrikkanlegg på Hærland. Det er ikke slik at vi hadde kjørt råvarer fra andre land for å filetere og lage produktet i Norge – et høykostland. Hele grunnen til at

vi har en så tung næringsmiddelindustri, f.eks. i representanten Schous hjemmeområde, er at vi har et levende norsk landbruk. Det er derfor LO, NNN, NHO Mat og Landbruk og Bondelaget støtter denne endringen. Reiser du rundt og møter Høyre-ordførere rundt omkring i Norge, støtter også de denne endringen, fordi de ser sammenhengen mellom råvareproduksjon og næringsmiddelindustri og bosetting og verdiskapning rundt omkring i hele Norge.

Svein Flåtten (H) [10:58:11]: Nå har jeg nettopp prøvd å fortelle landbruksministeren at norsk matvareindustri faktisk ikke står samlet bak landbruksministeren i denne saken.

La meg også påpeke at jeg egentlig ikke ba om landbruksministerens standard landbruksforedrag. Jeg hadde en helt konkret sak som jeg ville spørre ham om – nemlig at det finnes enkelte råvarer som ikke produseres i Norge, som nettopp matvareindustrien – som jeg forstår at landbruksministeren i dag er veldig opptatt av – sier at man bør kunne importere, uten den høye tollene som ligger på dette. Dette har ingenting med generell norsk landbrukspolitik å gjøre, annet enn at her har landbruksministeren en glitrende anledning til å vise at når det er praktisk, kan han også redusere tollene.

Jeg gjentar spørsmålet: Har han tenkt å se på den problematikken, som jeg hører at han tydeligvis ikke kjenner til?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [10:59:17]: Poenget er at vi i regjeringen har lagt fram vårt forslag til tolltariff, som vi også gjorde i fjor. Med forbehold om at jeg husker feil, kan jeg ikke huske at Høyre la inn noen andre forslag til tolltariffen i fjor, så får vi se om dere gjør det i år.

Det er selvfølgelig slik at jeg som landbruksminister hele tiden har tett kontakt med alle deler av næringen, hører på innspill og tar dem. Et av de viktigste innspillene jeg fikk fra NHO, LO, Bondelaget og Småbrukarlaget når det gjelder årets budsjett, var at en av de største truslene mot norsk næringsmiddelindustri, norsk landbruk og norsk bosetting nå, var at tollvernet var i ferd med å svekkes. Derfor gjorde vi denne forbedringen.

Presidenten: Det blir gitt anledning til to oppfølgings-spørsmål – først Elisabeth Røbekk Nørve.

Elisabeth Røbekk Nørve (H) [11:00:17]: Den 15. desember 2011 signerte regjeringen en erklæring i Verdens handelsorganisasjon. Regjeringen ga da et klart løfte om at den ville kjempe imot alle former for proteksjonisme. I tillegg forpliktet regjeringen seg til å unngå å øke tollmurene.

Når regjeringen allerede nå har foretatt en tolløkning på enkelte matvarer, ser vi hvor lenge dette løftet holdt. Dermed anledningen skulle by seg, ville statsråden anbefalt regjeringen å signere løftet mot proteksjonisme på nytt?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:01:01]: Denne regjeringen er for et regelbasert handelssystem. Det er helt

avgjørende for Norge. Vi har WTO-avtalen, og vi har EØS-avtalen, og det er de avtalene vi forholder oss til. Hvis man skal gå inn i nye forhandlinger, må man se på hvilke avtaler man får da. Nå bruker vi det handlingsrommet de inngåtte avtalene har gitt oss, nettopp for å styrke våre nasjonale, norske interesser og våre interesser i forhold til å ha en norsk matindustri.

Det som forundrer meg, er at ikke representanter fra Høyre er opptatt av å sikre nasjonale interesser innenfor det regelbaserte handelssystemet vi har, at ikke en representant fra Møre og Romsdal er opptatt av at Elnesvågen meieri skal bestå, ikke er opptatt av at ikke alle melkeproduksjonsbruk i Møre og Romsdal skal forsvinne. For det er det som er diskusjonen: Ønsker vi å ha melkeproduksjon i Møre og Romsdal, eller ønsker vi ikke å ha melkeproduksjon i Møre og Romsdal? Ønsker vi å ha Elnesvågen meieri, eller ønsker vi ikke å ha Elnesvågen meieri?

Men lykke til – gå til valg på å legge ned Elnesvågen meieri, og gå til valg på å legge ned norsk melkeproduksjon i Møre og Romsdal!

Presidenten: Harald T. Nesvik – til dagens siste oppfølgingsspørsmål.

Harald T. Nesvik (FrP) [11:02:11]: Statsråden har relativt kategoriske påstander i sine svar her. Å legge ned meieriet i Elnesvågen hvis ikke staten får bestemme hvilke typer oster man skal kjøpe, er en interessant problemstilling. Han sa selv at det måtte et statlig organ til for å fortelle ham hvilke oster man skulle få lov til å ha i butikken. Sånn trodde jeg faktisk ikke at man drev politikk i dette landet, men nå har det åpenbart skjedd med Senterpartiet, og da kan vi få mange underlige utslag framover.

Mitt spørsmål til statsråden er om han er villig til å se på en av de største utfordringene knyttet til norsk nærings- og nytelsesmiddelindustri, og det er den store handelslekkasjen vi har til andre land. Stadig vekk drar man over til Sverige for å handle, og som følge av at det norske prisnivået øker og øker for hvert eneste år som går, gnir svenskene seg i hendene og åpner nye store kjøpesenter på grensen. Nå er det over 11 mrd. kr i handelslekkasje til Sverige og bortimot 10 000 arbeidsplasser som man regner som tapt.

Spørsmålet mitt til statsråden er: Vil statsråden i hvert fall komme med en grensehandelspakke for å motvirke noe av dette?

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:03:20]: Til opplysning for representanten fra Møre og Romsdal: Ved Elnesvågen er det Jarlsberg som er hovedproduktet, derfor er det relativt relevant å nevne Jarlsberg og Elnesvågen i samme åndedrag.

Poenget er: Så lenge Norge går godt, vil det være grensehandel mellom Norge og Sverige. Så lenge Sverige har høyere lønnsnivå enn Danmark, vil det være grensehandel mellom Sverige og Danmark. Så vil det være grensehandel mellom Danmark og Tyskland, mellom Tyskland og Polen, og fra Polen vil polske arbeidere komme tilbake til Norge for å få gode arbeidsvilkår her. Dette er helt natur-

lig. Når noen land går bedre enn andre land, vil det være grensehandel.

Hovedutfordringen når det gjelder grensehandel, er jo at vi i Norge har hatt en veldig høy reallønnsvekst de senere årene – heldigvis – sammenlignet med andre europeiske land. Så lenge det er ulik reallønnsvekst og ulike kostnader for dem som driver butikker, vil det være en viss grensehandel. Men så har vi også gjort målrettede tiltak for å styrke norsk næringsmiddelindustri, bl.a. gjennom å fjerne matproduksjonsavgiften.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:04:24]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikten som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 7, fra representanten Per Roar Bredvold til landbruks- og matministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 2.

Spørsmål 8, fra representanten Per Roar Bredvold til landbruks- og matministeren, er overført til samferdselsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 1

Siri A. Meling (H) [11:04:54]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«Mange i Norge er opptatt av utviklingen ved reprosiseringsanlegget ved Sellafield og farepotensialet dette anlegget utgjør når det gjelder radioaktive utslipp til norske sjø- og landområder. For tiden pågår forhandlinger om en eventuell overføring av høyradioaktivt avfall fra Dounreay i Skottland til Sellafield.

Hva vil norske myndigheter gjøre for å hindre en opptrapping av aktiviteten ved Sellafield, og hva vil en eventuell overføring av radioaktivt avfall fra Skottland bety for spredningsfaren for norske områder?»

Statsråd Bård Vegar Solhjell [11:05:54]: Det er lagra store mengder flytande høgradioaktivt avfall i Sellafield, og som vi veit, kan konsekvensane verte alvorlege både for Storbritannia og naboland, inkludert Noreg, dersom ein større del av det avfallet vert sleppt ut i lufta som følgje av ei ulykke eller terrorhandling.

Bekymringa for utsleppspotensialet og risikobiletet ved Sellafield er noko regjeringa har teke opp jamleg med bri-

tiske kolleger, både statsministeren, utenriksministeren og miljøvernministeren, gjennom deira aktivitet gjennom år. Min politiske rådgjevar besøkte f.eks. Sellafield-anlegget i juni i år. Det er òg kontakt på embetsnivå og med den britiske ambassaden om spørsmålet. Endeleg er det ein nær dialog mellom Statens strålevern og britiske sikkerheits- og miljømyndigheiter.

Vi er sjølvsagt ikkje positive til nokon aktivitet som kan auke risikoen ved Sellafield-anlegget, og heller ikkje til aktivitetar som kan bidra til at det tek lengre tid å få redusert og endeleg tømt lagera av høgaktivt flytande avfall.

Når det gjeld kva som skal skje med det radioaktive materialet som ligg lagra på Dounreay, er det ein del av eit større sakskompleks som no vert diskutert og behandla i Storbritannia. Vi arbeider aktivt med å fremje norske interesser og synspunkt inn mot dette, men òg med å få god nok oppdatert kunnskap om og bakgrunn for dei ulike alternativa – dei moglegheitene som ligg der. Eg har derfor bedt Statens strålevern om å undersøkje nærmare, slik at vi betre kan vurdere eventuelle konsekvensar for Noreg og kontinuerleg jobbe for å fremje norske synspunkt. Det er òg aktuelt med kontakt på politisk nivå for å oppnå det same.

Øyvind Korsberg hadde her overtatt presidentplassen.

Siri A. Meling (H) [11:07:55]: Jeg takker for svaret.

Jeg håper at statsråden og regjeringen vil ha et kontinuerlig, fast fokus på denne problemstillingen. Vi vet at Storbritannia satser mye på utbygging av fornybar energi, men vi vet også at Storbritannia ønsker å bygge ni nye kjernekraftverk i landet. Det betyr at farepotensialet for en økning i aktiviteten ved Sellafield er til stede, også i forhold til situasjonen med flytting av avfall fra Dounreay.

Mitt spørsmål til statsråden er om han selv har vurdert å reise over til Sellafield og ha møte med britiske myndigheter, for på den måten å understreke betydningen denne aktiviteten har for naboland, bl.a. Norge, og også for å forvise seg om at de planer som tidligere er lagt for tømning av lagertanker, at det arbeidet går som planlagt, og at det blir en retning som Norge ønsker for dette arbeidet.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [11:09:05]: Lat meg først seie at eg er einig i beskrivinga og analysen av situasjonen som representanten Meling legg til grunn her. Lat meg òg seie at dette jo er ei sak der vi etter kvart har betydeleg kompetanse og erfaring gjennom mange år med skiftande regjeringars politiske og administrative arbeid med ho, og som det nok òg er merksemd om på grunn av kor viktig ho er for oss, og den tette kontakta det har vore om saka i fortida. Det er òg det risikobiletet som ligg føre, som har gjort at vi har bedt Statens strålevern følgje opp saka, og at vi òg har annan type kontakt.

Eg kan òg bekrefte at eg sjølv jamleg vil vurdere både å ta kontakt med min britiske kollega og på annan måte følgje opp saka. Så vi vurderer jamleg alle politiske og administrative kontaktar, med den målsetjinga å arbeide for å fremje norske interesser i saka.

Siri A. Meling (H) [11:10:11]: Jeg takker for svaret.

Å vurdere å ta kontakt med britiske myndigheter og vurdere å reise til Sellafield er etter min mening kanskje en noe for svak tilnærming, særlig når vi vet at man tenker seg å flytte avfall fra Dounreay til Sellafield. Da kan det være på sin plass at den norske miljøvernministeren selv aktivt tar initiativ til et møte, eventuelt et besøk, for å diskutere denne situasjonen, og på den måten understreke betydningen dette har for Norge, for kystbefolkningen og for norsk sjømataktivitet osv., som er helt avhengig av å ha rene havområder for sitt høstingsgrunnlag.

Statsråd Bård Vegar Solhjell [11:11:02]: Eg vil ikkje avvise at det er aktuelt. Per no er vi først og fremst opptekne av å få det fulle kunnskapsbiletet om det som i Storbritannia er eit ganske komplisert sakskompleks, som involverer flytting frå Dounreay og ein diskusjon om ulike lokalitetar. Vi følgjer jamleg med på det og fremjar norske interesser. Det betyr òg å vurdere om eg på ulike måtar skal ta kontakt.

Spørsmål 2

Svein Harberg (H) [11:11:45]: Da vil jeg stille følgende spørsmål til utenriksministeren:

«To norske borgere er fengslet i Kongo, dødsdømt for spionasje for Norge. Det synes som om norske myndigheter har bidratt lite for å få de to ut av Kongo. Passiviteten oppfattes, både nasjonalt og internasjonalt, som en underlig unnvikenhet i en rettssak og dom som gjør den norske stat til oppdragsgiver for spionasje. De to gjennomgår et fengselsopphold under uverdige forhold, og med fare for liv og helse.

Hvordan vil regjeringen nå gå i aktiv dialog med kongolesiske myndigheter for å få dem ut av Kongo?»

Utenriksminister Espen Barth Eide [11:12:32]: Norske myndigheter har i over tre år arbeidet aktivt for en løsning med kongolesiske myndigheter som innebærer at Tjostolv Moland og Joshua French kan returnere til Norge. De to nordmennene har søkt presidenten om benådning.

Norske myndigheter framla i 2010 et utkast til en avtale om soningsoverføring. På grunn av manglende framdrift har vi fra norsk side på nytt tatt opp spørsmålet om soningsoverføring. Kongolesiske myndigheter er kjent med at en norsk delegasjon er klar til å komme til Kinshasa for å forhandle om en avtale – når det skal være. Den kongolesiske presidenten, statsministeren, utenriksministeren og justisministeren vet at vi fra norsk side ønsker at de to fangene skal kunne forlate Kongo.

Vi har hatt løpende dialog med kongolesiske myndigheter siden Moland og French ble pågrepet i mai 2009. Det har vært nødvendig å ta opp flere forhold i politiske møter mellom Kongo og Norge, slik som fangenes fysiske sikkerhet og deres rettssikkerhet. Vi har også understreket viktigheten av at de to nordmennene behandles i henhold til internasjonale menneskerettsstandarder.

Kongolesiske myndigheter har forsikret at dødsstraff

ikke vil bli fullbyrdet. Senest i min samtale med utenriksminister Tshibanda i slutten av september ble det fra kongolesisk side vektlagt at Kongo har vedtatt et moratorium på dødsstraff.

Vi har tidlig gjort det klart overfor kongolesiske myndigheter at Moland og French ikke har vært på oppdrag for den norske stat. Det finnes ikke noe folkerettslig grunnlag for å hevde at Norge er part i saken. En stat kan ikke stevne en annen stat for nasjonal domstol, ifølge folkerettens regler om statsimmunitet. Norske myndigheter har gjort det klart overfor kongolesiske myndigheter at vi derfor ikke aksepterer de deler av dommen som innebærer ansvar for den norske stat. Kongolesiske myndigheter har heller ikke fulgt opp spionasjepunktet i dommen overfor norske myndigheter. Norske myndigheter har bare uttrykt sin mening om den delen av dommen som innebærer ansvar for Norge.

Utenriktjenesten tar aldri stilling til dom eller skyldspørsmål når norske borgere er tiltalt eller er blitt dømt i utenlandsk rett. Det er et viktig prinsipp i vårt konsulære arbeid at norske myndigheter gir hjelp uavhengig av skyldspørsmålet.

Vi er bekymret for den humanitære situasjonen til Moland og French. Dette ga jeg senest uttrykk for i samtalen med utenriksminister Tshibanda i september. Vi vil derfor fortsette å jobbe for en løsning med kongolesiske myndigheter som innebærer at nordmennene kan returnere til Norge. Representanter for utenriktjenesten vil fortsette med å besøke Moland og French regelmessig i fengselet, og gi praktisk og konsulær assistanse.

Svein Harberg (H) [11:15:24]: Takk for svaret.

Jeg registrerer at utenriksministeren viser til dialog, brevkorrespondanse, som vel i noen sammenhenger ikke har vært korrespondanse, men brev én vei. Det er – må jeg si – en litt forunderlig tillit til et system som nettopp gjennom denne rettssaken har vist at man ikke kan ha tillit til det. Det er ikke registrert noen fagmiljøer, verken nasjonale eller internasjonale, som har tillit til dommen.

I det siste har en opposisjonspolitiker, Vital Kamerhe, sagt at dette vil han ta opp fordi det ikke var en rettfærdig dom med rett til forsvar. Da blir det litt underlig at man ikke griper mer fatt i hele dommen, men bare protesterer på den delen av dommen som rammer den norske stat som part. Den samme dommen for spionasje ligger jo til grunn for dødsdommen mot de to fangene.

Hva vil utenriksministeren gjøre med det?

Utenriksminister Espen Barth Eide [11:16:28]: Det er jo slik at det sitter en rekke nordmenn fengslet i andre land, og det sitter en rekke utlendinger fengslet i Norge. Det er slik i internasjonalt samarbeid at jurisdiksjonen i det landet man oppholder seg i, gjelder for alle som er til stede i det landet. Vi har et prinsipielt syn, at vi ikke tar stilling til dommer avsagt i andre land, og først og fremst at vi ikke legger det til grunn for vår konsulære bistand. Vi støtter norske borgere uavhengig av grunnlaget for dommen, fordi de er i en situasjon hvor de fortjener vår oppmerksomhet og støtte. Den humanitære situasjonen er her sterkt krevende, og det har vi gitt klart uttrykk for at vi er

opptatt av. Vi har også kommet med påpekninger som har ført til endringer i deres status og tilstand. Vi er åpne for muligheter for både soningsoverføring og benådning.

Vi har en dialog med kongolesiske myndigheter. Det kommer jeg fortsatt til å ha, men det må skje på grunnlag av de rettsprinsippene som gjelder mellom land.

Svein Harberg (H) [11:17:37]: Det er ingen tvil om at de to har fått bedre soningsforhold, men fortsatt er det fare for liv og helse. De har dødsdommen over seg. Så registrerer vi at det er sagt at den ikke vil bli effektivt, men det er klart at det er en solid påkjønning å sitte med dette over seg.

Så viser utenriksministeren til at man har sagt – gang på gang – at man gjerne vil reise ned og forhandle for å finne en løsning. Det er ikke kommet noen respons på den type dialog. Det som jeg nå etterlyser, er at norske myndigheter – ledelsen i den norske regjeringen og i UD – tar aktive grep den andre veien.

Vil utenriksministeren sørge for at noen reiser ned, står ansikt til ansikt med ledelsen i Kongo og sier at nå vil vi ha en løsning, vi kan ikke lenger vente på svar fra dere, dette gjelder liv og helse for to av våre borgere?

Utenriksminister Espen Barth Eide [11:18:36]: Jeg tror jeg hadde vært utenriksminister i fire dager da jeg første gang møtte min kongolesiske kollega for å si nettopp det, at vi er svært bekymret over den situasjonen de to fangene er i, og at vi ønsker å få til en løsning, hvor de – gjennom enten benådning eller soningsoverføring – kan overføres til Norge.

Jeg føler meg meget sikker på at dersom jeg i den samtalen skulle legge til grunn og begynne med å si at vi ikke har tillit til det kongolesiske rettsvesenet, ville det ikke fremmet deres situasjon på noen som helst måte. Det er også et prinsipielt synspunkt, hvor jeg tror det er lurt at vi er konsistente på tvers av land og situasjoner. Det er altså ikke slik at vi bare hjelper nordmenn vi måtte mene er uskyldig dømt, og ikke hjelper nordmenn som vi måtte mene er skyldig dømt. Derfor er det riktig, prinsipielt, ikke å ta stilling til skyldspørsmålet – vi hjelper uansett. Det er ikke et utsagn om det motsatte. Det er rett og slett ikke noe utsagn om hva vi mener om skyld, men jeg er opptatt av deres situasjon.

Det er viktig å si at jeg både håper og tror at vi skal finne en løsning. Men det er altså ikke slik at Kongo har en plikt til å sende folk som er dømt i Kongo, ut av landet – like lite som Norge har en tilsvarende plikt den andre veien.

Presidenten: Stortinget går nå til spørsmål 7.

Spørsmål 7

Per Roar Bredvold (FrP) [11:19:59]: Jeg ønsker å stille landbruks- og matministeren følgende spørsmål: «Det snakkes relativt mye om nedbygging/omdisponering av matjord, men svært lite om nydyrking.

Hvorfor er ikke regjeringen mer opptatt av å hjelpe

dem som vil dyrke mer jord ved blant annet å forenkle regelverket for dette?»

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:20:20]: Tall fra kommunene viser at det tillates mye nydyrking, og at tillatt nydyrket areal er større enn det som omdisponeres til annet enn landbruk. I 2011 ble det gitt tillatelse til å nydyrke ca. 15 900 dekar. Samme år ble det omdisponert 10 900 dekar dyrkbar mark og dyrket mark. Til tross for dette mener jeg det er svært viktig å redusere omdisponeringen. Areal som nydyrkes, kan ikke erstatte omdisponert areal. De nydyrkede arealene har jevnt over dårligere produksjonsevne enn arealer som bygges ned. Arealer som omdisponeres, ligger ofte i områder nær tettsteder, og det har vært drevet jordbruksproduksjon på dem i generasjoner.

Jeg mener det er bra at nydyrkingen har et så stort omfang som den har i dag. Det bidrar til å holde oppe matproduksjonen. I tillegg styrker nydyrkingen det langsiktige ressursgrunnlaget for eiendommer som får tilleggsjord. Samtidig er det et faktum at dyrkingsressursene i noen tilfeller kan ligge i områder med viktige miljøressurser. Det er viktig å ha virkemidler som kan kanalisere nydyrkingen til arealer der det er naturlige forutsetninger for å dyrke jorden, og hvor nydyrkingen kan skje med små eller moderate miljøkonsekvenser, f.eks. der hvor det finnes god, dyrkbar mineraljord.

Jeg mener at reglene vi har i jordloven i dag, er et egnet virkemiddel for å få dette til. Tallene for 2011 og tidligere år tyder ikke på at regelverket er til hinder for nydyrking. Mange gårdsbruk får tillatelse til å nydyrke. Samtidig stiller kommunene vilkår for nydyrkingen, slik at de kan ta vare på viktige miljøverdier. I 2011 ble det stilt vilkår av hensyn til natur og miljø i 56 pst. av sakene der godkjenning ble gitt. Dette gir en vinn-vinn-løsning, med mer matproduserende areal og med bruk som blir mer ressurssterke, og samtidig beholder vi viktige miljøverdier. Slike løsninger er jeg for. Det står i motsetning til en løsning hvor alt skal slippes helt fritt. Dersom det ikke er nødvendig å søke tillatelse, kan det føre til at generasjoner foran oss mister verdier, og at jordbruksområdene våre blir fattigere.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:22:30]: Det var for så vidt et greit svar fra statsråden.

Jeg har registrert at det vel aldri har vært så lite dyrket areal som det vi har i dag, og at det stadig har gått ned. Dette skrives det mye om, og det er kanskje naturlig. Samtidig hører jeg ingenting fra regjeringspartiene om at man ønsker nydyrking. Det er ingen anmodning om at næringsdrivende innenfor landbruk, altså innenfor matproduksjon, skal dyrke opp mer areal.

I min nabokommune Våler, bare for å ta et eksempel, ønsker man å dyrke opp en ganske stor bit – det er flere tusen mål – men det tar for lang tid. De bøndene som ønsker å kjøpe eller leie – eller hvordan resultatet blir på dette arealet – mener at dette tar altfor lang tid, og det er bl.a. et regelverk som gjør det.

Før var det nydyrkingstilskudd å få. Jeg har ikke hørt at denne regjeringen har ymtet frampå om noe sånt hel-

ler, så det er en total mangel på optimisme når det gjelder nydyrking.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:23:38]: Den virkelighetsbeskrivelsen er jeg ikke enig i når det er nesten 16 000 dekar som nydyrkes hvert år. Og spesielt i Hedmark er det stor nydyrking. Hvis du går til Nord-Østerdalen, har det vært en voldsom nydyrking de siste årene. Det er jo tegn på at det er en optimisme og en kraft i næringen, når de velger å nydyrke på den måten som de har gjort ikke minst i deler av vårt fylke. Det prosjektet vi ser nå i Våler, på Haslemoen – det med at man skal nydyrke 6 000 dekar – er jo et enormt stort dyrkingsprosjekt. Det kommer også til å bli et svært effektivt landbruksareal. Det er kommunen selv som er drivkraften bak det, og det er litt ulike interesser lokalt, så man får diskutere lokalt hvordan man skal organisere det på en god måte.

Så det skjer mye bra innen nydyrking – det er mye trøkk – og det skjer uten at vi har noe tilskudd til det. Og ingenting er bedre enn at det er den enkelte bonde som selv har drivkraften til å sette i gang nydyrkingsprosjekter.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:24:31]: Det siste er jeg helt enig i – det er den enkelte bonden som selv skal finne ut om det lønner seg eller ikke. Men det er ingen anmodning fra det offentlige om at man skal dyrke, det er heller slik at man møter et regelverk som ofte er vanskelig. Skal man f.eks. dyrke mer enn 50 mål, må dette konsekvensutredes, og en konsekvensutredning må den enkelte betale selv. Det er klart at det ikke er mange bønder i dagens situasjon som har mulighet til, eller interesse for, å betale for en sånn konsekvensutredning. Og ofte blir jo den konsekvensutredningen tatt negativt imot – resultatet blir negativt. Vi må gjøre noe her.

Det er ofte miljøet som nekter – som gjør at man ikke får dyrke opp. Jeg mener at det fortsatt må være opp til hver enkelt bonde – innenfor visse regelverk selvfølgelig, men det regelverket skal være så smidig som mulig, slik at vi får opp nydyrkingen. På 1970-tallet ble det dyrket noe enormt. På min gård, og på mange, mange andre gårder, ble det dyrket, og vi fikk store, greie gårder. Men i den siste tiden er det, som statsråden sier, 15 900 dekar i hele Norge som nydyrkes – det er ikke så mye.

Statsråd Trygve Slagsvold Vedum [11:25:35]: Når vi diskuterer jordressursen, er det å verne den jordressursen vi har, noe av det aller viktigste vi diskuterer. Den beste dyrkede marken er ofte rundt Oslo, rundt Hamar, rundt Stavanger, rundt Trondheim. Det er derfor det har blitt bosetning der, derfor har du best dyrket jord – kulturland – som har vært der i generasjoner. Og derfor regner jeg med at når representanten Bredvold har blitt så opptatt av jordressursen, blir han også mye mer opptatt av jordvern.

Når jeg møter representanten Bredvold i debatter om jordvern, rister han ofte litt på hodet – her bør det bygges et kjøpesenter, her bør det være et nytt boligfelt, her bør veien legges midt over jordet, koste hva det koste vil. Og det er det som er poenget. Punkt 1: Vi må ta vare på det vi har av dyrket jord. Der har omdisponeringen nesten blitt halv-

ert – i den regjeringsperioden som Senterpartiet har styrt Landbruksdepartementet, har det vært en veldig positiv utvikling. Punkt 2: Vi må applaudere alle som nydyrker. Det er en veldig høy nydyrkingstakt, nesten 16 000 dekar. Det er, sett med mine øyne, en ganske vesentlig nydyrking.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 3.

Spørsmål 3

Bård Hoksrud (FrP) [11:26:58]: «Regjeringen har de siste årene skrytt av at man har satsset på politiet og økt bevilgningene for å ansette flere politifolk. Virkeligheten er en annen. I Telemark politidistrikt har antall politiutdannede mannskaper blitt redusert med 18,6 stillinger fra 2008 til 2011. Dette viser at justisministerens løfter om mer politifolk ikke stemmer.

Statsråden har flere ganger hevdet at Telemark har fått mer penger til flere politifolk, men dette er ikke sant, eller?»

Statsråd Grete Faremo [11:27:31]: Det stemmer at Telemark politidistrikt har hatt en nedgang i antall ansatte polititjenestemenn, faktisk på 18,7 stillinger fra 2008 til 2011.

Justis- og beredskapsdepartementet fordelte ikke stillinger til politidistriktene. Vi fordeler bevilgningene til Politidirektoratet, som igjen fordeler til det enkelte politidistrikt og særorgan. I de senere årene har det blitt benyttet en ressursfordelingsmodell som går under navnet Først og Høverstad-modellen.

I Telemark politidistrikt er bevilgningene i perioden 2008–2012 økt med 50,3 mill. kr. Det er en økning på 21 pst. I 2009 ble det bevilget midler til 460 nye sivile stillinger i politi- og lensmannsetaten, og Telemark politidistrikt fikk da 14 av disse stillingene.

Politidistriktene prioriterer selv innenfor den rammen de får tildelt, ikke minst hvorvidt økte tildelinger skal gå til stillinger, utstyr eller drift.

Regjeringen har prioritert å øke studentopptaket til Politihøgskolen og øke bevilgningene, slik at studentene kan tilbys jobb. Jeg er opptatt av at vi skal ha flere polititjenestemenn og -kvinner i politidistriktene. I styringsdialogmøte med Politidirektoratet i høst påla jeg Politidirektoratet å følge opp distriktene og påse at de når målet om økt politibemannings.

Bemanningsutviklingen gir grunn til bekymring. Både regjeringen og Stortinget har vært klare på at politidekningen skal økes. Dette er reflektert i de årlige budsjettene.

Jeg vil følge bemanningssituasjonen tett. Kravet om økt politibemannings skal også tas inn i lederlønnskontraktene for politimestrene/særorgansjefene i 2013.

Bård Hoksrud (FrP) [11:29:30]: Oppslaget er fra Varden den 3. november. Statsråden sier at man fikk tilført 14 nye sivile stillinger – resultatene der er jo ikke noe bedre enn det de var før 2009. Man har ikke penger i politidistriktene til å ha flere politifolk. Man har altså nå gått fra å

ha 1,66 politi per 1 000 innbyggere i 2008 til i 2011 å ha 1,55. Det er jo stikk i strid med alle signaler som stortingsflertallet har gitt, hvor man altså skal opp på to politifolk per 1 000 innbyggere.

Det må være bekymringsfullt for justisministeren hele tiden å stå her og si at det kommer mer penger til flere politifolk, når resultatet er det stikk motsatte. Hvordan skal justisministeren sørge for at man får to politifolk per 1 000 innbyggere? Det lurer innbyggerne i Telemark på, og det lurer innbyggerne i hele landet på. Når har justisministeren tenkt å følge opp sine egne løfter og løfter fra Stortingets flertall?

Statsråd Grete Faremo [11:30:38]: Jeg gir en beskrivelse av et faktum som viser at på tross av at budsjettene er betydelig økt, har vi altså fått en nedgang i antall tjenestemenn. Jeg har også beskrevet hvor mange av de sivile stillingene som kom til Telemark.

Jeg beskriver det jeg mener er en ledelsesutfordring både i distriktet og i departementet, hvor vi altså vil følge dette opp i dialogen med direktoratet, og hvor vi forventer at direktoratet følger det opp med de enkelte politimestrene i distriktene og særorganene. Det er et politisk ønske om, det er en ambisjon om, en styrket bemanning, og vi har også lagt til rette for det gjennom et økt opptak på Politihøgskolen. Vi skal styrke politiet også ved å sikre at ressursene brukes rett.

Bård Hoksrud (FrP) [11:31:43]: Jeg er veldig glad for at justisministeren er enig i at målet er at vi skal komme dit. Men kan statsråden nå slutte å fly rundt og fortelle at det har kommet så mange flere politifolk i Norge? For innbyggerne opplever det ikke sånn. De som jobber i politiet, opplever det ikke sånn. Fakta dokumenterer at det ikke er sånn.

Når justisministeren og Justisdepartementet pålegger politidistriktene å gjøre ting på IKT-siden, på utstyrssiden og på alle andre områder, må man også følge opp med penger, sånn at man kan ha folk ansatt til å være politifolk – folk til å være ute og sørge for at det blir trygt i gatene. Trygghet for innbyggerne er en av de viktigste oppgavene for politiet. Jeg opplever at statsråden nå skyver alt fra seg. Men da må man også slutte å stå i denne sal – eller andre steder for den saks skyld – og skryte av det man gjør, av at denne regjeringen satser så mye på å få flere politifolk, når resultatet altså er at det blir færre politifolk. Det er stikk i strid med de løftene som både denne justisministeren og den forrige justisministeren mange ganger har gitt på denne talerstolen.

Statsråd Grete Faremo [11:32:49]: Jeg kjenner meg overhodet ikke igjen i den beskrivelsen som representanten Hoksrud gir av mitt budskap og den faktiske informasjonen som jeg også har bidratt med. Den ledelsesutfordringen som derfor ligger i å sørge for en riktig bruk av eksisterende ressurser, samtidig som vi også skal vite at vi investerer nye ressurser riktig, deler både jeg, direktoratet og de enkelte politimestrene. Det er også noe av bakgrunnen for at vi, i lys av Gjorv-kommisjonens rapport,

iverksetter arbeidet med en politianalyse – som jeg offentliggjorde i forrige uke – for å sikre at vi får de riktige funksjonene riktig dimensjonert, en god organisering, en riktig satsing på kompetanseutvikling og bemanning og ikke minst sikre en god bruk av IKT. Dette er en ledelsesutfordring som vi vil ta meget alvorlig i tiden som kommer.

Spørsmål 4

Ingebjørg Godskesen (FrP) [11:34:05]: «En familie som hadde bolig 20 meter fra rv. 3 fikk ikke lov til å bygge huset sitt opp igjen etter at det ble totalskadet i brann fordi dagens byggegrense er 50 meter fra riksvei. Statens vegvesen skriver i et brev til familien at de ikke har noen lov hjemmel som åpner for at de kan gi erstatning til familien for rådighetsinnskrenkningen, slik Vegvesenet kunne ha gjort ved ekspropriasjon.

Vil statsråden ta initiativ til en lovendring som åpner for å gi erstatning ved denne typen rådighetsinnskrenkninger?»

Statsråd Marit Arnstad [11:34:35]: Vegloven § 35 fastsetter at en må ha løyve fra vegmyndighetene etter vegloven § 30 dersom en skal bygge opp igjen et hus som har blitt revet ned eller ødelagt ved brann innenfor byggegrensene etter vegloven § 29. Dersom huset ikke tillates bygd opp på samme sted, er det i enkelte tilfeller aktuelt å plassere huset et annet sted på tomten, mens det i andre tilfeller ikke er mulig å gjenoppføre huset på tomten.

Vegloven har ikke egne bestemmelser om offentlige myndigheters – statens, fylkets eller kommunens – erstatningsplikt overfor grunneier i de tilfeller det ikke gis dispensasjon til gjenoppføring av hus. I forarbeidene til vegloven er det imidlertid forutsatt at en eventuell erstatningsplikt må bygge på alminnelige rettsprinsipper, dvs. basert på en analogisk anvendelse av Grunnloven § 105.

Etter foreliggende rettspraksis, som gjelder vegloven og plan- og bygningslovens bestemmelser om byggegrenser, kan det normalt ikke kreves erstatning for rådighetsinnskrenkninger i privat grunn på grunn av byggegrensene etter vegloven og plan- og bygningsloven. For at staten skal være erstatningsansvarlig må det foreligge særlige forhold. Ansvarsgrunnlaget må vurderes konkret i det enkelte tilfellet. I henhold til høyesterettspraksis foreligger det bare erstatningsansvar når en eiendom ødelegges som byggetomt og heller ikke kan utnyttes på annen regningssvarende måte. Ved utmålingen av erstatningsbeløpet er utgangspunktet at det er omsetningsverdien av tomten som skal erstattes, ikke gjenanskaffelsesverdien.

Når det gjelder spørsmålet om jeg vil ta initiativ til en lovendring som åpner for å gi erstatning ved denne typen rådighetsinnskrenkninger, vil jeg bemerke at selv om erstatning etter vegloven ikke er lovfestet, betyr det ikke det samme som at den som er rammet, blir rettsløs. Erstatningsretten er jo skjønnspreget og er jo utviklet gjennom rettspraksis fra sak til sak. En fordel med den type rettspraksisbasert utvikling er at man på denne måten kan

komme fram til hva som er den beste konkrete løsningen på de ulike sakene over tid.

Ved lovfesting kan nok vurderingen ofte bli mer bundet og mer skjematisk enn dersom vurderingen foretas på bakgrunn av de alminnelige erstatningsmessige rettsreglene som er utformet etter langvarig rettspraksis. Dersom lovbestemmelsen ikke blir riktig utformet, kan også viktige forutsetninger for tidligere ulovfestet rett gå tapt.

Ingebjørg Godskesen (FrP) [11:37:07]: I slike tilfeller som dette er det snakk om gjenoppbygging og fortsatt bruk av en tomt slik den har vært brukt i mange, mange år. Det er derfor utrolig, synes jeg, at staten oppfører seg som den store stygge ulven og ødelegger for enkeltmenneskene der ute.

Huset, eller husene, er satt opp lovlig, men har i ettertid blitt gjort ulovlige, i og med at de ikke kan bygges opp igjen på samme grunnmur. Mange hus vil falle inn under dette lovverket. Etter en telling i et område på ca. to–tre mil, er det omtrent 100 hus som kommer i faresonen dersom ulykken er ute. Dersom veien ikke hadde vært bygd, men skulle bygges, ville eiendommene blitt ekspropriert, og erstatning ville blitt utbetalt.

Synes ikke statsråden det er forskjellsbehandling når det er veien som i det ene tilfellet utløser erstatning, mens den samme veien i det andre tilfellet ikke gjør det?

Statsråd Marit Arnstad [11:37:57]: Disse reglene er når det gjelder begrensninger, knyttet til gjenoppbygging eller erstatning nedfelt i vegloven § 35 og også i §§ 30 og 29.

Det er jo, som jeg prøvde å si i mitt første svar, ingen lovfesting knyttet til erstatning, men det er jo ikke slik at en her blir rettsløs – dette vil være i tråd med de mer alminnelige rettsprinsippene knyttet til erstatningsretten. Det betyr at det kan foreligge et ansvarsgrunnlag i erstatningssaker. Det vil også være mulighet til å utbetale et beløp basert på en konkret og skjønnsmessig vurdering, men det vil ikke være lovfestet rett til noen erstatning knyttet til disse sakene.

Når det gjelder lovfesting, har den sine ulemper – som jeg prøvde å gå inn på – at en kan få en mer skjematisk håndtering av sakene, men det kan også selvsagt ha sine fordeler. En har jo sett en utvikling de siste 20–30 årene innenfor erstatningsrettens område der det har vært en økende grad av lovfesting.

Ingebjørg Godskesen (FrP) [11:39:04]: Nå har det seg sånn at de føler seg ganske rettsløse når en sånn sak som dette tar mange år før man i det hele tatt kommer til en løsning. Man har jo faktisk ikke kommet til noen løsning. Dette er ikke noe enkelttilfelle.

Fremskrittspartiet mener at en ikke skal forskjellsbehandles – at noen får erstatning og andre ikke. Når ulykken inntreffer, bør ikke staten legge stein til byrden. Det mener jeg de gjør med den loven som er i dag. Fremskrittspartiet vil at alle som får eiendomsretten sin båndlagt i forbindelse med samferdselsprosjekter eller veier som allerede er bygd, automatisk skal få tilbud om utløsning av eiendoms-

retten til markedspris – altså ha en endring av denne loven. Synes virkelig statsråden at dette er urimelig?

Statsråd Marit Arnstad [11:39:45]: Regjeringen og Statens vegvesen må forholde seg til gjeldende rettstilstand som gjelder erstatningsplikt for avslag på dispensasjon for gjenoppbygging av hus innenfor byggegrensene. Både lovgiver og Høyesterett har gjennom utviklingen av rettspraksis vurdert i hvilken grad det offentlige er erstatningsansvarlig for rådighetsinnskrenkninger, og jeg finner ikke grunnlag for å vurdere rimeligheten av den rettstilstanden som er bygd opp gjennom rettspraksis på dette området. Det er også vanskelig for meg å uttale meg konkret om det saksforholdet som det vises til fra representantens side. Det jeg kan si, er at jeg er opptatt av at departementets underliggende etater skal behandle saker som berører enkeltpersoner, riktig, på et så tidlig tidspunkt som mulig og også så raskt som mulig, sånn at man kan følge forvaltningslovens regler, og sånn at enkeltpersoner slipper å vente i utide.

Spørsmål 5

Arne Sortevik (FrP) [11:40:57]: «I uke 45 ble flytrafikken på Gardermoen igjen forsinket pga. flygeledersituasjonen. Denne gang var det flygeleders fravær pga. sykt barn som ga fravær av avtalt trafikkontroll og store forsinkelser for tusenvis av passasjerer. Dette er ikke første gang mangel på flygeledere gir store forsinkelser. Det er uakseptabelt av et statlig monopolselskap som Avinor, og det påfører flyselskap og reisende store kostnader.

Hvilken frist har statsråden, som generalforsamling i Avinor, gitt selskapet for å rydde opp?»

Statsråd Marit Arnstad [11:41:37]: La meg først få lov til å understreke at på et overordnet nivå fungerer Avinor som selskap meget godt, men det er utfordringer knyttet til to enheter i flysikringstjenesten i selskapet. Det har bidratt til situasjonene vi har sett i sommer, men også den situasjonen som oppsto et par dager i uke 45, og som var en uheldig situasjon.

Avinor er organisert som et aksjeselskap, og det er styret og den daglige ledelsen som har ansvaret for å utarbeide og også følge opp tiltak som er nødvendige for å rette opp denne situasjonen og sikre regularitet og en god tjeneste. Som en del av det ansvaret må Avinor også utdanne nok flygeledere. Jeg tror det er flaskehalsen, noe vi også tidligere har vært inne på i disse sammenhengene, og Avinor har opplyst overfor departementet at det vil være balanse mellom behov for og tilgang på flygeledere i 2013.

Situasjonen i flysikringstjenesten blir fulgt opp tett i den løpende eierdialogen mellom Samferdselsdepartementet og Avinor. Departementet har tillit til den måten styret håndterer denne situasjonen på, og departementet vurderer et pålegg i generalforsamling som et ikke aktuelt og fruktbart virkemiddel i denne situasjonen.

På sikt kan det være aktuelt å se på organiseringen av flysikringstjenesten i Norge. Det er et spørsmål som regje-

ringen vil komme tilbake til Stortinget med i forbindelse med framleggingen av eiermeldingen om Avinor, som skal legges fram i løpet av våren.

Samferdselsdepartementet følger også opp flysikringstjenesten i vår rolle som myndighet. Det gjelder både gjennom det vedtaket som utpeker Avinor som yter av flysikringstjenester i Norge, og gjennom ytelsesstyrings-systemet som er etablert for disse tjenestene.

Luffartstilsynet har nå sendt på høring et forslag om å oppheve aldersgrensen på 60 år for flygeledere. De har også sendt på høring et forslag om å oppheve kravet om norskkunnskaper for å kunne arbeide på kontrollsentralene. Det er et håp at det vil bidra til større fleksibilitet når det gjelder flygeledertjenesten.

Arne Sortevik (FrP) [11:43:36]: Takk for svaret.

Jeg minner om at det er flypassasjerene som finansierer Avinor, og at Avinor har monopol. Det er en oppsiktsvekkende dårlig levering fra Avinor innenfor flysikringstjenesten, og det har faktisk vært en utfordring helt siden 2005. Den rød-grønne regjeringen har ikke løst problemet, men lovet å løse det.

Staten eier Avinor, og statsråden er generalforsamling. Innenfor rammen av statlig eierskap må det legges vekt på at Avinor også er et selskap med sektorpolitiske mål. Da må det og kan det innenfor regjeringens egen eierskapspolitikk utøves aktivt eierskap for å nå det sektorpolitiske målet. Mitt spørsmål er da: Er en robust og stabil flysikringstjeneste et sektorpolitisk mål, og hvordan vil statsråden bruke eiermakten gjennom ekstraordinære generalforsamlinger og konkrete tidsmål overfor Avinor for å nå de sektorpolitiske målene?

Statsråd Marit Arnstad [11:44:42]: En robust og pålitelig flysikringstjeneste er svært viktig, og det er et viktig mål for regjeringen. Jeg deler imidlertid ikke representantens oppfatning av at det er noe vedvarende problem for Avinor hvorvidt de klarer å avvikle flysikringstjenestene.

Det var uheldige situasjoner i sommer, som det var mange årsaker knyttet til. Det var også en uheldig periode to dager i uke 45, da man hadde knapphet på flygeledere, noe som førte til visse forsinkelser.

Vi er opptatt av at vi skal ha en robust og pålitelig tjeneste, og det tas, som jeg nevnte i mitt svar, jevnlig opp i den løpende eierdialogen mellom departementet og Avinor. Avinors forsikringer er at balansen mellom tilgang på og behov for flygeledere skal være på plass i 2013. For øvrig tror jeg at man må se litt bredere på spørsmålet om organiseringen av den framtidige flysikringstjenesten. Som sagt kommer vi tilbake til det i Stortinget i forbindelse med eiermeldingen om Avinor.

Arne Sortevik (FrP) [11:45:49]: Igjen takk for svaret.

Jeg må igjen minne om at det i høyeste grad har vært utfordringer og problemer med flysikringstjenesten i perioden mellom 2005 og sommeren 2012. Det har Stortinget diskutert en rekke ganger og fått forsikringer fra tidligere statsråder om at problemet var under håndtering og skulle fjernes.

Selskapet la frem en § 10-plan for perioden 2012–2014 i slutten av oktober i år, der man omtaler fremtidige flysikringstjenester, og der man også viser prognoser for dekning av bemanningsbehov. Det er ikke dekning i 2012, og det er så vidt dekning året etterpå. Har statsråden forsikret seg om at Avinor nå har en troverdig plan som vil sikre robust bemanning og full driftsstabilitet i norsk luftrom?

Statsråd Marit Arnstad [11:46:54]: Jeg er selvsagt kjent med at det har vært en lengre debatt om spørsmålet om et tilstrekkelig antall flygeledere. Jeg må også si at jeg synes Avinor har hatt et sterkt søkelys på det de siste årene. De har utdannet svært mange nye flygeledere, men det tar selvsagt også litt tid, og det er en av grunnene til at man først i 2013 vil være i balanse når det gjelder behov for og tilgang på flygeledere. De skal læres opp både teoretisk og på arbeidsplassen mens de faktisk utfører flygeledertjenester. Det har jeg lyst til å nevne som et moment her.

Jeg er selvsagt godt kjent med den § 10-planen som Avinor har lagt fram. Den er nettopp grunnlaget for det som regjeringen vil legge fram for Stortinget, og der skal man også ha en bredere drøftelse av en rekke spørsmål som angår Avinor, inkludert hvordan man skal ha en best mulig flysikringstjeneste i framtiden. I forkant av det å skulle ha en ekstraordinær generalforsamling anser jeg ikke som aktuelt, men jeg ser selvsagt veldig fram til den debatten både regjering og storting skal ha omkring den videre organiseringen av Avinor, inkludert spørsmålet om tilstrekkelig flygeledertjeneste.

Presidenten: Da går vi videre til neste spørsmål, som skulle vært stilt av representanten Christian Tybring-Gjedde. Nå er det slik at statsråd Inga Marte Thorkildsen ikke er kommet i salen og heller ikke til Stortinget, så vi får avvente litt og gå til spørsmål 8, som er fra representanten Per Roar Bredvold til landbruks- og matministeren, men som er overført til samferdselsministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 8

Per Roar Bredvold (FrP) [11:48:40]: Jeg ønsker å stille samferdselsministeren følgende spørsmål: «For å få en bedre økonomi innenfor skognæringen, ønsker næringen bl.a. en bedre veistandard slik at man kan transportere større mengde tømmer pr. vogntog.

Hva vil statsråden gjøre for å bidra til å redusere kostnadene for skognæringen og dermed øke konkurransevnen overfor våre naboland?»

Statsråd Marit Arnstad [11:49:14]: Regjeringen er svært opptatt av å legge til rette for gode rammevilkår for norsk treindustri og å stimulere til miljøvennlige transporter innenfor tømmerindustrien. Jeg er kjent med at det fortsatt finnes flaskehalser i veinettet som næringen mener er til ulempe for en kostnadseffektiv transport av tømmer. Flaskehalsene ligger både på riksveinettet og på fylkesveinettet.

Mange flaskehalser er allerede blitt fjernet gjennom utbyggingen av veinettet og målrettet innsats med forsterkning av bruer og utbygging av nye, men fortsatt innsats er nødvendig, og fortsatt innsats vil bli vurdert i arbeidet med stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan for 2014–2023 og i arbeidet med det pågående handlingsprogrammet for Statens vegvesen for årene framover. Jeg er også kjent med at Statens vegvesen er i en dialog med skognæringen i denne forbindelsen, og regjeringen vil altså komme tilbake til Stortinget med disse spørsmålene i forbindelse med framleggelsen av Nasjonal transportplan.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:50:19]: Jeg takker statsråden for svaret, som jeg tolker som et positivt svar både for næringen og for andre som bruker veier, for det er ingen tvil om at det er flaskehalsene som gjør at man ikke kan utnytte den kapasiteten som transportnæringen har. Én ting er at veiene er bra nok på begge sider av brua, men brua gjør at man ikke får utnytte veiens standard. Det er også riktig slik statsråden sier, at en del flaskehalser er blitt utbedret slik at det ikke er flaskehalser lenger, men det er stadig mange igjen, for å si det slik.

En annen ting er at man innenfor næringen ønsker større biler, dvs. at man kan ta med større tonnasje, og at bilene også kan være lengre. Hvis statsråden kan si noe om det også, hadde det vært fint.

Statsråd Marit Arnstad [11:51:09]: La meg først få lov å si at vi er godt kjent med Skogeierforbundets prioriteringer f.eks. når det gjelder flaskehalser, og har hatt – og har – en dialog med dem. I den forbindelse er det kanskje særlig en eller to bruer i Hedmark og Oppland som frakter en stor andel tømmer volum per år, der det vil bety mye hvis en fikk utbedret flaskehalsene. Det skal vi vurdere i forbindelse med NTP.

Når det gjelder spørsmålet om lengde og tyngde på tømmervogntog, har Vegdirektoratet nå sendt på høring et forslag om å øke lengden på tømmervogntog fra 22 til 24 meter, og det foreslås også å øke tillatt totalvekt for tilhenger i tømmervogntog fra 30 til 32 tonn. Det kan gi større fleksibilitet når det gjelder hvordan en laster vogntoget, og dermed bedre muligheter til å utnytte totalvekten. Vi vil gå videre med det når vi får resultatet fra høringen på det punktet.

Per Roar Bredvold (FrP) [11:52:05]: Jeg takker nok en gang statsråden for et konstruktivt svar.

I Sverige er det adskillig større lastebiler som frakter – i dette tilfellet – tømmer. De kan ha mye mer tonnasje og de er mye lengre, og det gjør at kubikkprisen for frakt i Sverige er 22–23 pst. lavere enn den er i Norge. Det er klart dette gjør at våre produkter, altså norske skogprodukter, blir dyrere enn våre konkurrerende lands, så dette er et viktig tema for næringen. Jeg håper og tror at statsråden tar med seg dette spørsmålet videre i sitt arbeid, for det er ingen tvil om at de 3,3 mill. kubikk tømmer som innlandet hogger i året, skal fraktes et eller annet sted. Mye av det kan vi frakte på jernbanen, men for å komme til jernbanen må man først ta bil, så jernbane og så kanskje

bil igjen for å få sluttproduktet fram. Så det er et viktig spørsmål.

Statsråd Marit Arnstad [11:53:05]: Jeg er enig i de betraktningene som gjøres om hva det er som kan bidra til å gjøre transporten av tømmer både mer effektiv og mer fleksibel. I tillegg til høringen som jeg var inne på, har vi også en dialog med skognæringen når det gjelder å øke totalvekten på tømmervogntog til 60 tonn. Det er også et forslag vi vil vurdere videre, men det er litt komplisert med tanke på at det norske veinettet er smalere, har en del kurvatur og litt tøffe vinterforhold. Det gjør at vi må kartlegge og beregne hva som er taleevnen til veinettet i den forbindelse, før vi går videre med en slik sak.

Spørsmål 6

Presidenten: Da går vi videre til det siste spørsmålet – spørsmålene 7 og 8 er besvart tidligere – som vil bli stilt av representanten Christian Tybring-Gjedde til statsråd Inga Marte Thorkildsen.

Presidenten vil bare si at han synes det er svært uheldig at statsråden ikke møter opp når det er spørsmål i spørretimen, men kommer for sent. Dette spørsmålet skulle vært besvart for en stund siden, og vi har vært nødt til å vente. Presidenten vil anmode statsråden om i fremtiden å innfinne seg i Stortinget på et så raskt tidspunkt at spørsmålene kan besvares når de skal besvares.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:54:31]: «I et skriftlig svar til representanten Ørsal Johansen fremholder inkluderingsministeren at salafistbevegelsen Islam Net likevel ikke vil motta penger fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Dette fordi bevegelsen ikke aksepterer betingelsene for å motta slik støtte.

Kjenner statsråden til hva salafistbevegelsen står for, og ble hun informert om Islam Nets kritikkverdige verdisyn og kvinneforakt før beslutningen om å gi økonomisk støtte ble fattet?»

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [11:55:06]: President, la meg starte med å beklage på det sterkeste, men det er basert på en misforståelse, for vi har vært i tett dialog med Stortinget hele veien og var sikre på at vi innfant oss i tide. Da er det sagt. Det skal vi rydde opp i.

Presidenten: Da må statsråden i fremtiden bare forsikre seg om at hun følger det møteopplegget som Stortinget har fastsatt.

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [11:55:25]: Ja, og det trodde statsråden hun hadde gjort, så da må vi sjekke rutinene våre. Beklager så mye.

Til svar vil jeg si at Islam Net i 2012 fikk tildelt 100 000 kr fra tilskuddsordninga for frivillige organisasjoners forebyggende arbeid mot tvangsekteskap og kjønnslemlestelse. Generelt vil jeg si at frivillige organisasjoner er svært viktige i bekjempelsen av tvangsekteskap og kjønnslem-

lestelse, fordi de når ut til ulike grupper og ulike miljøer. Det er Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDi, som forvalter tilskuddsordninga det her er snakk om. Direktoratet gjør selvstendige vurderinger av hvem som skal få støtte, men kriteriene for ordninga må alltid følges.

Da Islam Net fikk støtte, stilte IMDi krav om at særskilte vilkår skulle oppfylles. Organisasjonen skulle forsikre seg om at foredragsholderne er tilhengere av at norsk lov gjelder i Norge. Den skulle også forsikre seg om at foredragsholderne er motstandere av fysisk og psykisk avstraffelse av kvinner og barn. Direktoratet stilte også krav om at Islam Net skulle påse at ingen ble nektet å sitte hvor de ønsker på grunn av sitt kjønn.

IMDi var kjent med at Islam Net står for en konservativ tolkning av Koranen. Direktoratet visste også at det er delte meninger i muslimske miljøer om denne tolkninga. IMDi mente at Islam Net kunne nå fram til grupper det ellers er vanskelig å nå. Handlingsplanen mot tvangsekteskap legger vekt på akkurat dette, at frivillige organisasjoner kan bygge nettverk på en annen måte enn det offentlige. Som vi vet, ville ikke Islam Net innfri kravene som IMDi stilte. Organisasjonen kommer derfor ikke til å motta støtte.

Når offentlige midler lyses ut, har alle søkere krav på en saksbehandling som følger forvaltningsrettslige regler. Et offentlig forvaltningsorgan skal bl.a. ivareta likebehandlingsprinsippet. At en organisasjon er kontroversiell, er ikke i seg sjøl grunn til å avslå en søknad om tilskudd. Det viktigste kriteriet vil være om organisasjonen har noe å bidra med for formålet, i dette tilfellet bekjempelse av tvangsekteskap. Samtidig vil jeg si – som jeg svarte på spørsmålet fra kollegaen til representanten Tybring-Gjedde – at det er viktig at det stilles krav ved tildeling av tilskudd. Jeg er svært opptatt av at fellesskapets midler skal brukes innenfor rammen av det som utgjør fundamentet i den norske rettsstaten.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [11:57:54]: Jeg vet nesten ikke om jeg skal le eller gråte av svaret til statsråden.

Islam Net – statsråden snakker om en konservativ tolkning av Koranen. Jeg har foran meg noen utdrag fra Islam Nets hjemmesider, som jeg antar at statsråden setter seg inn i før hun bevilger hundrevis av tusen kroner til organisasjonen. Her er det en person som aldri snakker med kvinner, men som skal gifte seg med en kvinne, som han selvfølgelig ikke kan snakke med før han er gift med henne, og han spør hva skal han gjøre. Da svarer disse: Lovpriset være Allah. Det er ikke tillatt for menn å snakke med kvinner. Hvis en skal snakke med kvinner, må det være hans mor eller hans søster, og kvinnen må være heldekket og helst bak en dør, står det. Kvinnen må ikke snakke med myk tone, må bruke full hijab og være anstendig, og man må ikke snakke om noe utenom det saken gjelder.

Dette er ikke noe nytt. Dette visste statsråden, dette har statsråden visst lenge. Hvorfor vurderer man å gi penger til en organisasjon som fremmer slike ytrin-

ger? Hvordan har det med å bekjempe tvangsekteskap å gjøre?

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [11:59:00]: Jeg vil anbefale representanten Tybring-Gjedde verken å le eller gråte, men faktisk holde seg saklig og lyttende til svaret som statsråden gir.

Det svaret jeg gir, er at det ikke er jeg eller departementet som har tildelt midler til Islam Net. Det er en vurdering IMDi har gjort. De hadde riktignok en diskusjon seg i mellom, hvor de først avsto søknaden for deretter å tildele midler – men med strenge krav – til organisasjonen Islam Net. Det gikk på at kvinner og menn kunne sitte i samme rom, og at man skal forholde seg til fundamentet for rettsstaten og de verdiene vi vektlegger, bl.a. likestilling. Representanten Tybring-Gjedde bør være vel kjent med at det er en verdi jeg sjøl setter svært høyt, faktisk høyere enn representanten Tybring-Gjedde, vil jeg påstå. Når de da ikke kunne innfri det kravet, ble pengene levert tilbake. Det konstaterer jeg. Jeg har ikke hatt noe med tildelingen å gjøre.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [12:00:01]: Da vil jeg be statsråden instruere IMDi om å slutte med den type forsøk på å gi penger til organisasjoner som overhodet ikke representerer likestilling, som statsråden setter så utrolig høyt. Det er et stort kontroversielt spørsmål, eller paradoks, at statsråden fremsetter at hun er veldig for likestilling, men fortsetter å bevilge penger gjennom IMDi til en rekke organisasjoner som overhodet ikke arbeider for likestilling.

I fjor fikk Minotenks ungdomsklubb bevilgning til et hotellopphold; de fikk 200 000 kr for at man skulle dra på skiferie for å skape integrering. Minotenk brukte pengene sine, de 200 000 kronene, på to bussturer – én med gutter, som dro en uke, kom tilbake neste uke, og neste uke dro jenter på busstur, på skiferie. De var altså segregert. Dette var for å skape integrering og forståelse for det norske samfunnet! Dette er altså slik IMDi og andre bruker skattebetalernes penger – gjennom statsråden, som har ansvaret for

dette – til helt meningsløse ting, som ikke skaper arbeid mot kjønnslemlestelse, ikke skaper arbeid mot tvangsekteskap, og ikke skaper likestilling. Hva synes statsråden om dette?

Statsråd Inga Marte Thorkildsen [12:01:08]: Her kom det fram en rekke påstander om at vi tildeler midler gjennom «en rekke organisasjoner» som motarbeider de målene som jeg her har sagt at vi ønsker å fremme. Vi har en løpende dialog med IMDi. Vi har også klare retningslinjer for hvordan man skal tildele midler, og disse er det klart at vi har en dialog med IMDi om, også på bakgrunn av debatter som pågår i samfunnet.

Jeg syns det er bra at denne diskusjonen om Islam Net kom opp. Jeg forholder meg til at Islam Net ikke kunne akseptere de enkle kravene som ble satt fra IMDi – om at kvinner og menn skal kunne sitte i samme rom – for å få støtte, og at Islam Net således leverte pengene tilbake. La det ikke være noen tvil om at denne statsråden og denne regjeringa er svært opptatt av at vi skal være tydelige i hvilke verdier vi setter høyt i vårt samfunn. Islam Net står for mange av de verdiene som er i strid med de verdiene jeg sjøl står for, og sånn sett er det greit at denne saken fikk det utfallet den gjorde.

Presidenten: Spørsmål 7 ble besvart etter spørsmål 2, og spørsmål 8 ble besvart etter spørsmål 5. Da har vi fått tatt opp alle de spørsmålene som sto på dagens kart.

S a k n r. 3 [12:02:19]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.02.
